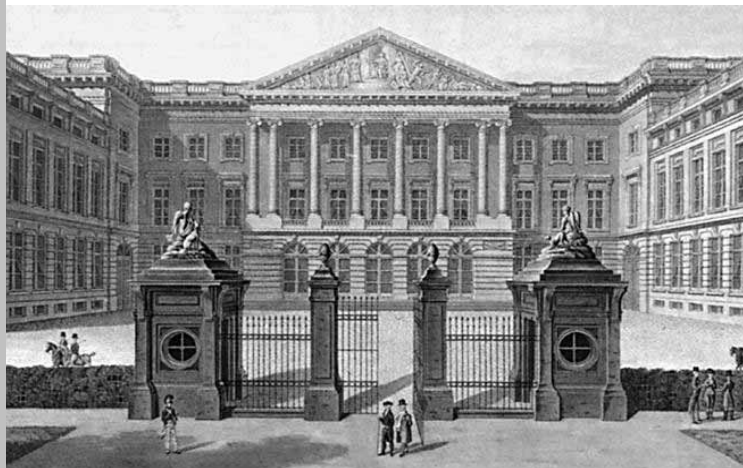

Sénat de Belgique

Session ordinaire 2005-2006

3-163

Séances plénières

Jeudi 11 mai 2006

Séance du matin

Annales

Belgische Senaat

Gewone Zitting 2005-2006

Handelingen

Plenaire vergaderingen

Donderdag 11 mei 2006

Ochtendvergadering

3-163

Les **Annales** contiennent le texte intégral des discours dans la langue originale. Ce texte a été approuvé par les orateurs. Les traductions – *imprimées en italique* – sont publiées sous la responsabilité du service des Comptes rendus. Pour les interventions longues, la traduction est un résumé.

La pagination mentionne le numéro de la législature depuis la réforme du Sénat en 1995, le numéro de la séance et enfin la pagination proprement dite.

Pour toute commande des Annales et des Questions et Réponses du Sénat et de la Chambre des représentants: Service des Publications de la Chambre des représentants, Place de la Nation 2 à 1008 Bruxelles, tél. 02/549.81.95 ou 549.81.58.

Ces publications sont disponibles gratuitement sur les sites Internet du Sénat et de la Chambre:
www.senate.be www.lachambre.be

Abréviations – Afkortingen

CD&V	Christen-Democratisch en Vlaams
CDH	Centre Démocrate Humaniste
ECOLO	Écologistes
FN	Front National
MR	Mouvement réformateur
PS	Parti Socialiste
SP.A-SPIRIT	Socialistische Partij Anders – SPIRIT
VL. BELANG	Vlaams Belang
VLD	Vlaamse Liberalen en Democraten

De **Handelingen** bevatten de integrale tekst van de redevoeringen in de oorspronkelijke taal. Deze tekst werd goedgekeurd door de sprekers. De vertaling – *cursief gedrukt* – verschijnt onder de verantwoordelijkheid van de dienst Verslaggeving. Van lange uiteenzettingen is de vertaling een samenvatting.

De nummering bestaat uit het volgnummer van de legislatuur sinds de hervorming van de Senaat in 1995, het volgnummer van de vergadering en de paginering.

Voor bestellingen van Handelingen en Vragen en Antwoorden van Kamer en Senaat:
Dienst Publicaties Kamer van volksvertegenwoordigers, Natieplein 2 te 1008 Brussel, tel. 02/549.81.95 of 549.81.58.

Deze publicaties zijn gratis beschikbaar op de websites van Senaat en Kamer:
www.senate.be www.dekamer.be

Sommaire**Inhoudsopgave**

Projet de loi modifiant le Code judiciaire en ce qui concerne la procédure disciplinaire applicable aux membres du barreau (Doc. 3-1626).....6	Wetsontwerp tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot de tuchtprocedure voor de leden van de balie (Stuk 3-1626)..... 6
Discussion générale.....6	Algemene bespreking..... 6
Discussion des articles.....9	Artikelsgewijze bespreking 9
Projet de loi modifiant les articles 161, alinéa 2, 164, alinéa 2, et 182, alinéa 8, du Code judiciaire, la loi du 16 juillet 1970 déterminant le cadre du personnel des tribunaux de police et la loi du 2 juillet 1975 déterminant le cadre du personnel des tribunaux de première instance (Doc. 3-1643).....9	Wetsontwerp tot wijziging van de artikelen 161, tweede lid, 164, tweede lid, en 182, achtste lid, van het Gerechtelijk Wetboek, van de wet van 16 juli 1970 tot vaststelling van de personeelsformatie van de politierechtbanken en van de wet van 2 juli 1975 tot vaststelling van de personeelsformatie van de rechtbanken van eerste aanleg (Stuk 3-1643)..... 9
Discussion générale.....9	Algemene bespreking..... 9
Discussion des articles.....10	Artikelsgewijze bespreking 10
Projet de loi portant réforme des carrières et de la rémunération du personnel des greffes et des secrétariats des parquets (Doc. 3-1644).....10	Wetsontwerp tot herziening van de loopbanen en de bezoldiging van het personeel van de griffies en de parketsecretariaten (Stuk 3-1644)..... 10
Discussion générale.....10	Algemene bespreking..... 10
Discussion des articles.....10	Artikelsgewijze bespreking 10
Projet de loi modifiant la loi du 29 mars 2004 concernant la coopération avec la Cour pénale internationale et les tribunaux pénaux internationaux, et insérant dans cette loi un nouveau Titre V concernant le Tribunal Spécial pour la Sierra Leone (Doc. 3-1661).....10	Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 29 maart 2004 betreffende de samenwerking met het Internationaal Strafgerechtshof en de internationale straftribunalen, en tot invoeging in deze wet van een nieuwe Titel V betreffende het Speciaal Tribunaal voor Sierra Leone (Stuk 3-1661)..... 10
Projet de loi insérant dans la loi du 29 mars 2004 concernant la coopération avec la Cour pénale internationale et les tribunaux pénaux internationaux un nouveau Titre VI concernant les Chambres extraordinaires chargées de poursuivre les crimes commis sous le régime du Kampuchéa démocratique (Doc. 3-1662).....10	Wetsontwerp tot invoeging in de wet van 29 maart 2004 betreffende de samenwerking met het Internationaal Strafgerechtshof en de internationale straftribunalen van een nieuwe titel VI betreffende de bijzondere kamers belast met de vervolging van de misdaden gepleegd onder het regime van democratisch Kampuchea (Stuk 3-1662) 10
Discussion générale.....11	Algemene bespreking..... 11
Discussion des articles du projet de loi modifiant la loi du 29 mars 2004 concernant la coopération avec la Cour pénale internationale et les tribunaux pénaux internationaux, et insérant dans cette loi un nouveau Titre V concernant le Tribunal Spécial pour la Sierra Leone (Doc. 3-1661).....11	Artikelsgewijze bespreking van het wetsontwerp tot wijziging van de wet van 29 maart 2004 betreffende de samenwerking met het Internationaal Strafgerechtshof en de internationale straftribunalen, en tot invoeging in deze wet van een nieuwe Titel V betreffende het Speciaal Tribunaal voor Sierra Leone (Stuk 3-1661) 11
Discussion des articles du projet de loi insérant dans la loi du 29 mars 2004 concernant la coopération avec la Cour pénale internationale et les tribunaux pénaux internationaux un nouveau Titre VI concernant les Chambres extraordinaires chargées de poursuivre les crimes commis sous le régime du Kampuchéa démocratique (Doc. 3-1662)12	Artikelsgewijze bespreking van het wetsontwerp tot invoeging in de wet van 29 maart 2004 betreffende de samenwerking met het Internationaal Strafgerechtshof en de internationale straftribunalen van een nieuwe titel VI betreffende de bijzondere kamers belast met de vervolging van de misdaden gepleegd onder het regime van democratisch Kampuchea (Stuk 3-1662)..... 12
Projet de loi modifiant certaines dispositions de la loi du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du Code de procédure pénale, ainsi qu'une disposition de	Wetsontwerp tot wijziging van sommige bepalingen van de wet van 17 april 1878 houdende de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering, alsmede van een bepaling van de wet

la loi du 5 août 2003 relative aux violations graves de droit international humanitaire (Doc. 3-1666)	12	van 5 augustus 2003 betreffende ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht (Stuk 3-1666).....	12
Proposition de loi modifiant les articles 10 et 12bis du titre préliminaire du Code de procédure pénale (de M. Philippe Mahoux, Doc. 3-1266).....	12	Wetsvoorstel tot wijziging van de artikelen 10 en 12bis van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van strafvordering (van de heer Philippe Mahoux, Stuk 3-1266).....	12
Proposition de loi interprétative de l'article 29, §3, alinéa 2, de la loi du 5 août 2003 relative aux violations graves du droit international humanitaire (de MM. Philippe Mahoux et Jean Cornil, Doc. 3-1544)	12	Voorstel van uitleggingswet betreffende artikel 29, §3, tweede lid, van de wet van 5 augustus 2003 betreffende ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht (van de heren Philippe Mahoux en Jean Cornil, Stuk 3-1544)	12
Discussion générale	12	Algemene bespreking.....	12
Discussion des articles du projet de loi modifiant certaines dispositions de la loi du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du Code de procédure pénale, ainsi qu'une disposition de la loi du 5 août 2003 relative aux violations graves de droit international humanitaire (Doc. 3-1666).....	14	Artikelsgewijze bespreking van het wetsontwerp tot wijziging van sommige bepalingen van de wet van 17 april 1878 houdende de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering, alsmede van een bepaling van de wet van 5 augustus 2003 betreffende ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht (Stuk 3-1666)	14
Discussion des articles	14	Artikelsgewijze bespreking	14
Projet de loi modifiant des dispositions du Code civil relatives à l'établissement de la filiation et aux effets de celle-ci (Doc. 3-1402) (Procédure d'évocation)	14	Wetsontwerp tot wijziging van de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek met betrekking tot het vaststellen van de afstamming en de gevolgen ervan (Stuk 3-1402) (Evocatieprocedure).....	14
Discussion générale	14	Algemene bespreking.....	14
Proposition de résolution pour un meilleur soutien des soins palliatifs (Doc. 3-1349).....	17	Voorstel van resolutie voor een betere ondersteuning van de palliatieve zorg (Stuk 3-1349).....	17
Proposition de résolution visant à apporter un appui plus substantiel aux soins palliatifs (de Mme Mia De Schamphelaere et consorts, Doc. 3-1480)	17	Voorstel van resolutie betreffende de betere ondersteuning van palliatieve zorg (van mevrouw Mia De Schamphelaere c.s., Stuk 3-1480)	17
Proposition de résolution relative à l'application de la loi du 14 juin 2002 relative aux soins palliatifs (de M. Philippe Mahoux et consorts, Doc. 3-1583)	17	Voorstel van resolutie inzake de toepassing van de wet van 14 juni 2002 betreffende de palliatieve zorg (van de heer Philippe Mahoux c.s., Stuk 3-1583)	17
Discussion	17	Bespreking.....	17
Discussion de l'amendement.....	19	Bespreking van het amendement	19
Ordre des travaux	23	Regeling van de werkzaamheden	23
Demande d'explications de M. Hugo Vandenberghe à la vice-première ministre et ministre de la Justice sur «le nombre élevé de personnes internées dans des prisons» (n° 3-1627)	23	Vraag om uitleg van de heer Hugo Vandenberghe aan de vice-eerste minister en minister van Justitie over «het grote aantal geïnterneerden in gevangnissen» (nr. 3-1627)	23
Demande d'explications de M. Hugo Vandenberghe au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique sur «la population de moustiques dans notre pays et les conséquences possibles pour la santé publique» (n° 3-1628).....	25	Vraag om uitleg van de heer Hugo Vandenberghe aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid over «de muggenpopulatie in ons land en de mogelijke gevolgen hiervan op de volksgezondheid» (nr. 3-1628)	25
Demande d'explications de M. Hugo Vandenberghe au ministre de l'Emploi sur «le projet "Internet pour tous"» (n° 3-1618).....	26	Vraag om uitleg van de heer Hugo Vandenberghe aan de minister van Werk over «het "Internet voor Iedereen"-project» (nr. 3-1618).....	26
Demande d'explications de M. Hugo Vandenberghe au ministre de l'Emploi sur «le financement du système des titres-services» (n° 3-1626).....	28	Vraag om uitleg van de heer Hugo Vandenberghe aan de minister van Werk over «de financiering van het dienstenchequestelsel» (nr. 3-1626).....	28
Demande d'explications de Mme Jacinta De Roeck au vice-premier ministre et ministre des Finances sur «la		Vraag om uitleg van mevrouw Jacinta De Roeck aan	

politique suivie en matière de biocarburants» (n° 3-1622).....	29	de vice-eerste minister en minister van Financiën over «het beleid inzake biobrandstoffen» (nr. 3-1622).....	29
Demande d'explications de M. Jan Steverlynck au vice-premier ministre et ministre des Finances sur «la récupération de la TVA à l'occasion d'investissements dans le réseau d'égouts depuis le 1er janvier 2005» (n° 3-1620).....	31	Vraag om uitleg van de heer Jan Steverlynck aan de vice-eerste minister en minister van Financiën over «de recuperatie van de BTW naar aanleiding van investeringen in het rioleringsnet sinds 1 januari 2005» (nr. 3-1620)	31
Demande d'explications de M. Jan Steverlynck à la ministre des Classes moyennes et de l'Agriculture sur «l'impossibilité, pour les travailleurs indépendants en incapacité de travail, de faire du bénévolat» (n° 3-1617).....	33	Vraag om uitleg van de heer Jan Steverlynck aan de minister van Middenstand en Landbouw over «de onmogelijkheid voor arbeidsongeschikte zelfstandigen om aan vrijwilligerswerk te doen» (nr. 3-1617)	33
Demande d'explications de M. Wouter Beke à la vice-première ministre et ministre de la Justice et au ministre de la Fonction publique, de l'Intégration sociale, de la Politique des grandes villes et de l'Égalité des chances sur «les conséquences de l'arrêt de la Cour d'arbitrage en ce qui concerne la loi antidiscrimination» (n° 3-1613)	35	Vraag om uitleg van de heer Wouter Beke aan de vice-eerste minister en minister van Justitie en aan de minister van Ambtenarenzaken, Maatschappelijke Integratie, Grootstedenbeleid en Gelijke Kansen over «de gevolgen van het arrest van het Arbitragehof inzake de antidiscriminatiewet» (nr. 3-1613)	35
Demande d'explications de M. Wouter Beke au ministre de la Défense sur «le détachement de personnel militaire auprès de la police» (n° 3-1614)	37	Vraag om uitleg van de heer Wouter Beke aan de minister van Landsverdediging over «de detachering van militair personeel bij de politie» (nr. 3-1614)	37
Excusés.....	38	Berichten van verhindering	38

Présidence de Mme Anne-Marie Lizin*(La séance est ouverte à 10 h 25.)***Projet de loi modifiant le Code judiciaire en ce qui concerne la procédure disciplinaire applicable aux membres du barreau (Doc. 3-1626)****Discussion générale**

Mme Fauzaya Talhaoui (SP.A-SPIRIT), rapporteuse. – Ce projet est issu d'une proposition de loi qui a été déposée initialement à la Chambre. Il s'agit d'instaurer une nouvelle procédure disciplinaire offrant les garanties nécessaires au bon exercice de la profession d'avocat au service du justiciable. Il vise en outre un meilleur respect de la déontologie par une plus grande uniformité et transparence de la jurisprudence. Les conseils de discipline sont professionnalisés : leur nombre est réduit et leur composition ne devra plus être régulièrement modifiée. Il y aura donc un conseil de discipline par ressort de cour d'appel, ainsi qu'un conseil de discipline d'appel pour les barreaux flamands et un pour les barreaux francophones et germanophone, ayant tous deux leur siège à Bruxelles.

Le projet offre aussi un accès supplémentaire au plaignant. Il prévoit la suspension du prononcé de la condamnation, le sursis à l'exécution de la sanction disciplinaire, la réhabilitation, l'effacement des sanctions disciplinaires légères et la prescription de l'enquête disciplinaire, ainsi que la publication de la jurisprudence disciplinaire.

Le projet de loi emporte l'approbation de la majorité des barreaux du pays, à l'exception du barreau francophone de Bruxelles et des barreaux de Mons et de Huy.

Selon la ministre, le projet peut avoir des effets bénéfiques pour le justiciable ainsi que pour l'uniformisation et la transparence de la jurisprudence. La ministre a également été sensible aux difficultés qu'éprouvent certains barreaux plus petits amenés à devoir juger des avocats avec lesquels ils ont des affinités à titre professionnel ou privé.

Au cours de la discussion générale, la plupart des membres de la commission ont accueilli le projet favorablement.

Certains se sont demandé si le barreau francophone de Bruxelles, qui n'est pas en faveur du projet, appliquerait quand même la nouvelle réglementation.

M. Collas a fait part de son inquiétude concernant le barreau d'Eupen, se demandant si les personnes qui doivent comparaître devant le conseil de discipline pourront être jugées en allemand.

Notre collègue Hugo Vandenberghe a déposé quelques amendements fondés sur une note du service d'Évaluation de la législation. L'un d'eux porte sur l'intitulé du projet. Le projet de loi a une portée plus vaste que ne le laissait présager son intitulé initial. La commission a dès lors accepté de modifier l'intitulé comme suit : « Projet de loi modifiant certaines dispositions du Code judiciaire concernant le barreau et la procédure disciplinaire applicable aux membres de celui-ci ».

Voorzitter: mevrouw Anne-Marie Lizin*(De vergadering wordt geopend om 10.25 uur.)***Wetsontwerp tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot de tuchtprocedure voor de leden van de balie (Stuk 3-1626)****Algemene bespreking**

Mevrouw Fauzaya Talhaoui (SP.A-SPIRIT), rapporteur. – Dit ontwerp werd oorspronkelijk als wetsvoorstel ingediend in de Kamer. Het gaat over de invoering van een nieuwe tuchtprocedure met de nodige waarborgen voor een behoorlijke beroepsuitoefening ten aanzien van de rechtzoekende. Daarnaast beoogt het een betere naleving van de deontologie door het nastreven van een meer eenvormige en transparante rechtspraak. De tuchtraden worden geprofessionaliseerd: het aantal tuchtcolleges wordt verminderd en hun bezetting moet niet meer regelmatig wisselen. Er komt een tuchtraad per rechtsgebied van elk hof van beroep, en één tuchtraad van beroep voor de Nederlandstalige advocatuur, en één tuchtraad van beroep voor de Franstalige en Duitstalige advocatuur, allebei met zetel in Brussel.

Er wordt ook een bijkomende toegang voor de klager georganiseerd. De opschorting van de veroordeling, het uitstel, het eerherstel, de uitwissing en de verjaring worden mogelijk gemaakt en de tuchtrechtspraak zal worden bekendgemaakt.

Het wetsontwerp draagt de goedkeuring weg van de meerderheid van de balies van het land, met uitzondering van de Franstalige balie van Brussel, en de balies van Bergen en van Hoei.

Volgens de minister zal het ontwerp gunstige gevolgen hebben voor de rechtzoekende en voor de eenvormigheid en transparantie van de rechtspraak. Ze toonde begrip voor de problemen waarmee kleinere balies te maken krijgen wanneer ze een oordeel moeten uitspreken over advocaten met wie ze een beroepsmatige of persoonlijke band hebben.

Tijdens de algemene bespreking liet de meerderheid van de commissieleden zich positief uit over het ontwerp.

De vraag rees wel of de Franstalige balie van Brussel ondanks haar afwijzende houding de nieuwe regeling zou toepassen.

Collega Collas uitte zijn ongerustheid in verband de balie van Eupen. Hij vroeg zich af of personen die moeten verschijnen voor de tuchtraad, die naar analogie met het hof van beroep van Luik zal worden georganiseerd, wel in het Duits zullen kunnen worden beoordeeld.

Collega Hugo Vandenberghe diende enkele amendementen in die gebaseerd waren op een nota van de dienst Wetsevaluatie. Een ervan had betrekking op het opschrift. Het oorspronkelijke opschrift geeft de ruimere werking van het wetsontwerp niet goed weer. De commissie heeft dan ook aanvaard het opschrift als volgt te wijzigen: 'Wetsontwerp tot wijziging van een aantal bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot de balie en de tuchtprocedure

Pour les autres amendements de nature technique, je renvoie au rapport écrit.

Le projet de loi et le rapport ont été adoptés à l'unanimité des membres présents.

M. Hugo Vandenberghe (CD&V). – *La nécessité de réformer et de moderniser la procédure disciplinaire des avocats est admise depuis longtemps. Je voudrais rappeler quelques critiques du régime actuel.*

Il existe aujourd'hui un grand nombre de collègues de discipline, ce qui peut donner lieu à des jugements très divergents. En outre les jugements ne sont pas publiés et il n'y a pas de statistiques, ce qui favorise les interprétations différentes.

L'application du droit disciplinaire dans un barreau dépend totalement de la volonté du bâtonnier.

Dans les grands barreaux, l'affaire n'est pas instruite par le bâtonnier mais par les membres du conseil de l'Ordre ou par d'anciens bâtonniers et ce sont donc ces derniers qui déterminent la politique disciplinaire.

La méthode actuelle se caractérise par un manque de transparence. Le monde extérieur a l'impression que le droit disciplinaire est une justice de copains.

Les membres des conseils de discipline ont le sentiment que les instructions disciplinaires sont réalisées à la hâte et de manière non professionnelle, ce qui peut donner lieu à des acquittements en appel.

Comme, dans de nombreux barreaux, les avocats ne sont que brièvement membres du conseil de l'Ordre et que le nombre d'affaires disciplinaires est relativement réduit, l'amateurisme guette.

La présente proposition est le résultat d'une réflexion intéressante entamée en 2001, tant au sein de l'Ordre des barreaux flamands qu'au sein de l'Ordre des barreaux francophones et germanophones. Le texte final emporte dès lors l'approbation de la grande majorité des barreaux.

Comme l'a souligné le président de l'Ordre flamand, le droit disciplinaire doit opter pour une approche professionnelle, l'acquisition d'expertise par accroissement d'échelle et spécialisation, l'unité de la jurisprudence en matière disciplinaire, la transparence, une plus grande dynamique, l'indépendance et l'impartialité. Je souscris bien sûr aux objectifs du projet.

Je considère également que les avocats sont les mieux placés pour exercer la compétence disciplinaire à l'égard des avocats. L'indépendance est en effet une des valeurs principales du métier d'avocat. Dans les procédures judiciaires, l'avocat est le contradicteur des pouvoirs publics dont il doit pouvoir être indépendant, surtout lorsqu'il s'agit de statuer sur le caractère déontologique ou non de son action.

L'avocat reste bien sûr soumis au droit pénal ordinaire et aux règles relatives à la responsabilité.

En instaurant un conseil de discipline par ressort de cour d'appel et deux conseils de discipline d'appel (un pour les

pour de leden ervan'.

Voor de overige, vooral technische amendementen verwijs ik naar het verslag.

Het wetsontwerp werd eenparig aangenomen en ook het verslag werd door alle aanwezige leden goedgekeurd.

De heer Hugo Vandenberghe (CD&V). – De noodzaak tot herziening en modernisering van het tuchtprocesrecht voor advocaten, net als voor de andere vrije beroepen, wordt reeds lang erkend. Ik zet opnieuw enkele bezwaren tegen de huidige regeling op een rijtje.

Vandaag is er een groot aantal tuchtcolleges, wat aanleiding kan geven tot zeer uiteenlopende uitspraken. De uitspraken worden bovendien niet gepubliceerd of er bestaan geen statistieken, wat de divergentie in de hand werkt.

De toepassing van het tuchtrecht in een balie is volledig afhankelijk van de stafhouder, zodat er in sommige balies geen en in andere balies veel tuchtvervolgingen worden georganiseerd.

In de grotere balies wordt het onderzoek niet gevoerd door de stafhouder, maar door de leden van de raad van de orde of oud-stafhouders. Het tuchtbeleid en de tuchtvervolgning wordt dan ook in wezen niet bepaald door de stafhouder, maar door leden van de raad of advocaten die niet langer tot de raad behoren.

De huidige werkwijze wordt gekenmerkt door gebrek aan transparantie. De buitenwereld heeft de indruk dat het tuchtrecht een *justice des copains* is waar het 'ons kent ons'-beginsel geldt.

Leden van de tuchtraden hebben het gevoel dat de tuchtonderzoeken met haast en onprofessioneel worden gevoerd. Dat kan dan tot vrijspraken in beroep leiden.

Doordat in veel balies de advocaten slechts kort lid zijn van de raad van de orde en er relatief weinig tuchtzaken zijn, is er weinig expertise en ligt amateurisme op de loer.

Al die elementen in acht genomen, is het belangrijk te onderstrepen dat het voorliggende voorstel het resultaat vormt van een interessante reflectie die sedert 2001 heeft plaatsgehad, zowel in de schoot van de Orde van Vlaamse Balies als in die van de Ordre des Barreaux francophones et germanophone. De finale tekst wordt dan ook gedragen door een grote meerderheid van de balies.

Zoals de voorzitter van de Orde van Vlaamse Balies, stafhouder Jo Stevens, tijdens de hoorzittingen in de Kamer benadrukte, dient het tuchtrecht de weg te bewandelen van het professionalisme, de expertiseopbouw door schaalvergroting en specialisatie, eenheid van rechtspraak, transparantie, versterking van dynamiek, onafhankelijkheid en onpartijdigheid. Uiteraard onderschrijf ik die doelstellingen die door het wetsontwerp worden gerealiseerd.

Eveneens sluit ik mij aan bij de zienswijze dat de tuchtrechtelijke bevoegdheid en beoordeling over advocaten het best door de advocaten zelf wordt uitgeoefend, zoals dat thans het geval is. Een van de hoofdkenmerken van de activiteit van de advocaat en een van de kernwaarden van het beroep is immers de onafhankelijkheid, wat nogal eens neerkomt op tegenspraak, want in beginsel is de advocaat

barreaux flamands et un pour les barreaux francophones et germanophone), on modernise le droit de procédure disciplinaire.

Le dynamisme des instances disciplinaires est renforcé puisque l'accroissement d'échelle a un effet positif sur la spécialisation et la professionnalisation des juges. Les membres des conseils de discipline sont désignés pour une période plus longue et siégeront régulièrement, ce qui permettra aux collègues d'acquérir de l'expérience et renforcera dès lors l'unité de la jurisprudence.

En assurant l'indépendance des collègues vis-à-vis des barreaux locaux, on garantit l'indépendance et l'expertise. L'instauration d'une deuxième voie d'accès aux conseils de discipline, par le biais du président, est essentielle. En effet, actuellement, un bâtonnier peut bloquer tout accès au conseil de discipline. Désormais l'intervention du bâtonnier pourra être contrôlée et un classement sans suite injustifié pourra être annulé par le président du conseil de discipline.

La réforme est importante, non seulement pour un bon fonctionnement du conseil de discipline et pour un traitement correct des dossiers disciplinaires, mais aussi pour la perception du droit disciplinaire comme une véritable option pour le plaignant. Le droit disciplinaire n'est pas seulement un droit corporatiste destiné à sauvegarder l'honneur de l'Ordre. C'est la relation entre l'avocat et le client qui est en jeu, ainsi que les principes de dignité et de tact garantissant un bon exercice de la profession au service du justiciable. Il s'agit de la défense optimale et responsable des intérêts du client et des principes de l'État de droit.

Ce projet renforce donc la position du plaignant, lequel peut faire valoir certains droits même s'il n'est pas partie à la procédure disciplinaire.

Ce projet est une étape capitale de la modernisation du droit disciplinaire des avocats, tant dans l'intérêt de l'avocat du justiciable que dans celui du fonctionnement de nos institutions juridiques.

partijdig. Hij maakt dus vijanden. Daarom moet zijn onafhankelijkheid structureel worden vertaald. Een advocaat is niet alleen een medespeler. In gerechtelijke procedures is hij een tegenspreker van de staatsmachten en moet hij onafhankelijk kunnen zijn van die machten, vooral bij de beoordeling van het deontologische of ondeontologische karakter van zijn optreden. Uiteraard blijft de advocaat onderworpen aan het gemene strafrecht en aansprakelijkheidsrecht.

Door de introductie van een tuchtraad per rechtsgebied van elk hof van beroep en twee tuchtraden in beroep – een voor alle Nederlandstalige en een voor alle Franstalige- en Duitstalige balies – wordt het tuchtprocesrecht ongetwijfeld gemoderniseerd.

De slagkracht van de disciplinaire instanties wordt vergroot omdat de schaalvergroting een gunstig gevolg heeft voor de specialisering en de professionalisering van de tuchtrechters. De leden van de tuchtraad worden voor langere tijd aangeduid en zullen regelmatig zetelen waardoor vanzelfsprekend een ervaren college tot stand komt. Daardoor komt op zijn beurt meer eenheid in de tuchtrechtspraak tot stand waardoor signalen worden gegeven aan de stafhouders en raden van de orde in verband met vervolgingsbeleid en de wijze waarop dossiers worden samengesteld.

Door de colleges onafhankelijk te maken van de plaatselijke balies wordt onafhankelijkheid en expertise in het leven geroepen. De invoering van een tweede toegang tot de tuchtraden via de voorzitter is essentieel. Elk beroep op de tuchtraad kan momenteel immers door een stafhouder worden geblokkeerd. Door de introductie van een toegang via de voorzitter van de tuchtraad zal het optreden van een stafhouder aan de controle kunnen worden onderworpen en zal een onrecht sepotbeslissing ongedaan kunnen worden gemaakt door een beslissing van de voorzitter van de tuchtraad. De onpartijdigheid en de dynamiek van het onderzoek worden aldus vergroot.

De hervorming is niet alleen van belang voor de goede werking van de tuchtraad en voor een correcte behandeling van de tuchtdossiers, maar ook voor de perceptie van het tuchtrecht als een werkelijke optie voor de klager. Het tuchtrecht is immers meer dan een zuiver groepsrecht om de eer van de Orde op te houden. Het gaat over de relatie tussen advocaat en cliënt en de beginselen van waardigheid en kiesheid, die dienen om een behoorlijke beroepsuitoefening te waarborgen ten dienste van de rechtzoekende. Het gaat om een optimale en verantwoorde behartiging van de belangen van de cliënt en om de verdediging van de beginselen van de rechtsstaat.

Het voorliggende ontwerp versterkt dan ook de positie van de klager die, hoewel hij geen partij is in het tuchtgeding, toch een aantal rechten kan laten gelden. Hij heeft bijvoorbeeld het recht om tijdens het onderzoek te worden gehoord en de mogelijkheid om bijkomende informatie en stukken te verschaffen. Op zijn verzoek wordt hij ingelicht door de voorzitter of de stafhouder van het resultaat van de tuchtzaak en de aanwending van de eventuele rechtsmiddelen.

De voorliggende tekst is een zeer belangrijke stap in de modernisering van het advocatentuchtrecht, zowel in het belang van de advocaat van de rechtzoekende als in het

M. Berni Collas (MR). – La rapporteuse, Mme Talhaoui, a bien voulu souligner mon intervention en commission. Je me contente dès lors de renvoyer à celle-ci, de manière à ce que Mme la ministre puisse éventuellement se positionner à son sujet.

– La discussion générale est close.

Discussion des articles

(Pour le texte amendé par la commission de la Justice, voir document 3-1626/4.)

Mme la présidente. – Je vous rappelle que la commission propose un nouvel intitulé : Projet de loi modifiant certaines dispositions du Code judiciaire concernant le barreau et la procédure disciplinaire applicable aux membres de celui-ci.

- Les articles 1er à 36 sont adoptés sans observation.
- Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

Projet de loi modifiant les articles 161, alinéa 2, 164, alinéa 2, et 182, alinéa 8, du Code judiciaire, la loi du 16 juillet 1970 déterminant le cadre du personnel des tribunaux de police et la loi du 2 juillet 1975 déterminant le cadre du personnel des tribunaux de première instance (Doc. 3-1643)

Discussion générale

M. Philippe Mahoux (PS), rapporteur. – Je me réfère à mon rapport écrit.

M. Berni Collas (MR). – Il n'entre nullement dans mes intentions de contester la démarche adoptée ou l'objectif poursuivi, bien au contraire.

Cependant, en consultant le tableau annexé au projet grand fut mon étonnement lorsque j'ai dû constater que, pour les greffes des tribunaux de première instance, l'arrondissement d'Eupen a été oublié alors que le critère retenu pour déterminer le nombre de chefs de service par rapport au cadre était la présence de dix membres de personnel. L'arrondissement d'Eupen en compte en effet 11 mais un trait d'union remplace le chiffre 1. Qu'en est-il exactement, madame la ministre ?

Pour corriger cette approche, j'ai préparé un amendement que je puis déposer en séance plénière mais je suis disposé à le transformer en proposition de loi. J'estime en effet que, vu les critères utilisés pour les tribunaux de première instance, il conviendrait d'inscrire le chiffre « un » tant dans la colonne « nombre de greffiers chefs de service fixés au cadre » que dans celle intitulée « nombre de greffiers chefs de service possibles en fonction du cadre global actuel ».

Mme Laurette Onkelinx, vice-première ministre et ministre de la Justice. – Je serai attentive à cette question.

belang van de werking van onze rechtsinstellingen.

De heer Berni Collas (MR). – *Mevrouw Talhaoui heeft de nadruk gelegd op de opmerking die ik in de commissie heb geformuleerd. Het zou me verheugen het standpunt van de minister te kennen.*

– De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

(Voor de tekst geamendeerd door de commissie voor de Justitie, zie stuk 3-1626/4.)

De voorzitter. – Ik herinner eraan dat de commissie een nieuw opschrift voorstelt: Wetsontwerp tot wijziging van een aantal bepalingen van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot de balie en de tuchtprocedure voor haar leden.

- De artikelen 1 tot 36 worden zonder opmerking aangenomen.
- Over het wetsontwerp in zijn geheel wordt later gestemd.

Wetsontwerp tot wijziging van de artikelen 161, tweede lid, 164, tweede lid, en 182, achtste lid, van het Gerechtelijk Wetboek, van de wet van 16 juli 1970 tot vaststelling van de personeelsformatie van de politierechtbanken en van de wet van 2 juli 1975 tot vaststelling van de personeelsformatie van de rechtbanken van eerste aanleg (Stuk 3-1643)

Algemene bespreking

De heer Philippe Mahoux (PS), rapporteur. – Ik verwijs naar mijn schriftelijk verslag.

De heer Berni Collas (MR). – *Het is absoluut niet mijn bedoeling dit wetsontwerp te betwisten, integendeel.*

Het verbaasde me evenwel dat de griffies van de rechtbanken van eerste aanleg van het arrondissement Eupen niet in de tabel in de bijlage bij het ontwerp zijn opgenomen. De maatstaf voor het bepalen van het aantal diensthooftden is tien personeelsleden. Het arrondissement Eupen telt er elf, maar er staat een streepje in plaats van het cijfer 1. Kunt u dat verklaren, mevrouw de minister?

Ik heb een amendement opgesteld om dit te recht te zetten, maar ik ben bereid het in een wetsvoorstel om te zetten. Op grond van de criteria voor de rechtbanken van eerste aanleg volstaat het om het cijfer '1' in te schrijven in de kolom 'aantal griffiers-hoofden van dienst vastgelegd in het kader' en in de titel 'aantal op grond van het globale huidige personeelsbestand mogelijke griffiers-hoofden van dienst'.

Mevrouw Laurette Onkelinx, vice-eerste minister en minister van Justitie. – *Ik zal aandacht schenken aan deze kwestie.*

– La discussion générale est close.

Discussion des articles

(Le texte adopté par la commission de la Justice est identique au texte du projet transmis par la Chambre des représentants. Voir le document Chambre 51-2209/1.)

- Les articles 1er à 6 sont adoptés sans observation.
- Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

Projet de loi portant réforme des carrières et de la rémunération du personnel des greffes et des secrétariats des parquets (Doc. 3-1644)

Discussion générale

M. Philippe Mahoux (PS), rapporteur. – Je me réfère à mon rapport écrit.

– La discussion générale est close.

Discussion des articles

(Le texte adopté par la commission de la Justice est identique au texte du projet transmis par la Chambre des représentants. Voir le document Chambre 51-2299/5.)

- Les articles 1er à 71 sont adoptés sans observation.
- Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

Projet de loi modifiant la loi du 29 mars 2004 concernant la coopération avec la Cour pénale internationale et les tribunaux pénaux internationaux, et insérant dans cette loi un nouveau Titre V concernant le Tribunal Spécial pour la Sierra Leone (Doc. 3-1661)

Projet de loi insérant dans la loi du 29 mars 2004 concernant la coopération avec la Cour pénale internationale et les tribunaux pénaux internationaux un nouveau Titre VI concernant les Chambres extraordinaires chargées de poursuivre les crimes commis sous le régime du Kampuchéa démocratique (Doc. 3-1662)

Mme la présidente. – Je vous propose de joindre la discussion de ces projets de loi. (*Assentiment*)

– De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

(De tekst aangenomen door de commissie voor de Justitie is dezelfde als de tekst van het door de Kamer van volksvertegenwoordigers overgezonden ontwerp. Zie stuk Kamer 51-2209/1.)

- De artikelen 1 tot 6 worden zonder opmerking aangenomen.
- Over het wetsontwerp in zijn geheel wordt later gestemd.

Wetsontwerp tot herziening van de loopbanen en de bezoldiging van het personeel van de griffies en de parketsecretariaten (Stuk 3-1644)

Algemene bespreking

De heer Philippe Mahoux (PS), rapporteur. – Ik verwijs naar mijn schriftelijk verslag.

– De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

(De tekst aangenomen door de commissie voor de Justitie is dezelfde als de tekst van het door de Kamer van volksvertegenwoordigers overgezonden ontwerp. Zie stuk Kamer 51-2299/5.)

- De artikelen 1 tot 71 worden zonder opmerking aangenomen.
- Over het wetsontwerp in zijn geheel wordt later gestemd.

Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 29 maart 2004 betreffende de samenwerking met het Internationaal Strafgerechtshof en de internationale straftribunalen, en tot invoeging in deze wet van een nieuwe Titel V betreffende het Speciaal Tribunaal voor Sierra Leone (Stuk 3-1661)

Wetsontwerp tot invoeging in de wet van 29 maart 2004 betreffende de samenwerking met het Internationaal Strafgerechtshof en de internationale straftribunalen van een nieuwe titel VI betreffende de bijzondere kamers belast met de vervolging van de misdaden gepleegd onder het regime van democratisch Kampuchea (Stuk 3-1662)

De voorzitter. – Ik stel voor deze wetsontwerpen samen te bespreken. (*Instemming*)

Discussion générale

M. Philippe Mahoux (PS), rapporteur. – L'objectif de ces deux projets de loi est identique.

Il s'agit de permettre la coopération entre les autorités judiciaires belges et le Tribunal spécial pour la Sierra Leone ainsi que le Tribunal mixte créé au Cambodge à la suite du génocide qui s'y est produit.

On peut considérer que les mesures prises en termes de collaboration avec le Tribunal pénal international pour l'ex-Yougoslavie et le Tribunal pénal international pour le Rwanda ont été appliquées.

Je souligne simplement qu'au cours du débat, une question a été posée quant au point de savoir si le caractère mixte de ces deux juridictions spéciales permettait de conclure ce type de coopération.

On a vu que cette coopération était parfaitement possible et le texte a été voté à l'issue d'un large débat en commission.

En ce qui concerne la Sierra Leone et les répercussions sur les États voisins, notamment vis-à-vis de l'ancien président libérien Charles Taylor, on constate qu'il existe une volonté de collaboration pour que justice soit faite.

Par ailleurs, on sait qu'il a été extrêmement difficile de mettre en place au Cambodge une juridiction qui permette de poursuivre et de juger les auteurs présumés du génocide cambodgien. Il a fallu pour cela obtenir l'acquiescement des autorités cambodgiennes, ce qui n'a pas été chose aisée.

Grâce à la solution qui a été trouvée, l'impunité pourra être combattue à travers ces instances juridiques.

M. Francis Delpérée (CDH). – Je voudrais rappeler qu'en commission des Affaires institutionnelles, nous avons depuis bien longtemps entrepris de modifier le titre IV de la Constitution, ce qui est nécessaire. Avant de voter les lois, peut-être serait-il temps de reprendre ce dossier.

Mme Laurette Onkelinx, vice-première ministre et ministre de la Justice. – Je vais prendre une initiative pour accélérer ce dossier qui est important, effectivement.

Mme la présidente. – Et nous serons à l'écoute en commission pour toute initiative du gouvernement en la matière.

– La discussion générale est close.

Discussion des articles du projet de loi modifiant la loi du 29 mars 2004 concernant la coopération avec la Cour pénale internationale et les tribunaux pénaux internationaux, et insérant dans cette loi un nouveau Titre V concernant le Tribunal Spécial pour la Sierra Leone (Doc. 3-1661)

(Pour le texte amendé par la commission de la Justice, voir document 3-1661/4.)

– Les articles 1er à 13 sont adoptés sans observation.

– Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du

Algemene bespreking

De heer Philippe Mahoux (PS), rapporteur. – *Beide wetsontwerpen streven hetzelfde doel na, namelijk de samenwerking mogelijk maken tussen de Belgische gerechtelijke autoriteiten en het Speciaal Tribunaal voor Sierra Leone evenals met het gemengd tribunaal dat in Cambodja werd opgericht na de genocide die er heeft plaatsgevonden.*

De maatregelen op het vlak van samenwerking met het Internationaal Straftribunaal voor ex-Joegoslavië en het Internationaal Straftribunaal voor Rwanda werden toegepast.

Ik onderstreep enkel dat tijdens het debat de vraag werd gesteld of het gemengde karakter van die twee speciale rechtbanken dat soort samenwerking mogelijk maakt.

We hebben gezien dat die samenwerking perfect mogelijk was en de tekst werd goedgekeurd na een uitgebreid debat in de commissie.

Wat Sierra Leone en de mogelijke gevolgen voor de buurstaten betreft, meer bepaald met betrekking tot de Liberiaanse oud-president Taylor, stellen we vast dat er bereidheid tot samenwerking is, zodat recht kan geschieden.

Overigens weten we dat het bijzonder moeilijk was om in Cambodja een rechtbank te installeren teneinde de verdachten van de Cambodjaanse genocide te kunnen vervolgen en berechten. Daarvoor moest de instemming van de Cambodjaanse autoriteiten worden verkregen, wat niet gemakkelijk was.

Dankzij de oplossing die werd gevonden, zal de straffeloosheid via die juridische instellingen kunnen worden bestreden.

De heer Francis Delpérée (CDH). – *Ik herinner eraan dat de commissie voor de Institutionele Aangelegenheden al een hele tijd geleden begonnen is met de aanpassing van titel IV van de Grondwet. Misschien moeten we de bespreking van dat dossier hervatten alvorens deze wetsontwerpen goed te keuren.*

Mevrouw Laurette Onkelinx, vice-eerste minister en minister van Justitie. – *Ik zal een initiatief nemen om meer vooruitgang te boeken in dit belangrijke dossier.*

De voorzitter. – *In de commissie zullen we luisteren naar elk initiatief dat de regering op dat vlak zal nemen.*

– De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking van het wetsontwerp tot wijziging van de wet van 29 maart 2004 betreffende de samenwerking met het Internationaal Strafgerechtshof en de internationale straftribunalen, en tot invoeging in deze wet van een nieuwe Titel V betreffende het Speciaal Tribunaal voor Sierra Leone (Stuk 3-1661)

(Voor de tekst geamendeerd door de commissie voor de Justitie, zie stuk 3-1661/4.)

– De artikelen 1 tot 13 worden zonder opmerking aangenomen.

– Over het wetsontwerp in zijn geheel wordt later

projet de loi.

Discussion des articles du projet de loi insérant dans la loi du 29 mars 2004 concernant la coopération avec la Cour pénale internationale et les tribunaux pénaux internationaux un nouveau Titre VI concernant les Chambres extraordinaires chargées de poursuivre les crimes commis sous le régime du Kampuchéa démocratique (Doc. 3-1662)

(Pour le texte amendé par la commission de la Justice, voir document 3-1662/4.)

- Les articles 1er à 12 sont adoptés sans observation.
- Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

Projet de loi modifiant certaines dispositions de la loi du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du Code de procédure pénale, ainsi qu'une disposition de la loi du 5 août 2003 relative aux violations graves de droit international humanitaire (Doc. 3-1666)

Proposition de loi modifiant les articles 10 et 12bis du titre préliminaire du Code de procédure pénale (de M. Philippe Mahoux, Doc. 3-1266)

Proposition de loi interprétative de l'article 29, §3, alinéa 2, de la loi du 5 août 2003 relative aux violations graves du droit international humanitaire (de MM. Philippe Mahoux et Jean Cornil, Doc. 3-1544)

Discussion générale

Mme Fauzaya Talhaoui (SP.A-SPIRIT), rapporteur. – Les projets de loi répondent à deux arrêts de la Cour d'arbitrage.

L'arrêt du 23 mars 2005 annule l'alinéa 2 des articles 10, 1^{er}bis, et 12bis du titre préliminaire du Code de procédure pénale. Le pouvoir d'appréciation du procureur fédéral est quelque peu restreint. L'engagement des poursuites relève de l'appréciation du procureur fédéral qui peut requérir le juge d'instruction d'instruire sauf dans quatre hypothèses : si la plainte est manifestement non fondée, si les faits relevés ne correspondent pas à des violations graves du droit international humanitaire, si l'action publique est irrecevable et si l'intérêt d'une bonne administration de la justice conduit à préférer une autre juridiction, soit internationale, soit étrangère.

Le projet de loi a ainsi voulu remédier à cela en confiant le pouvoir d'appréciation à la chambre des mises en accusation

gestemd.

Artikelsgewijze bespreking van het wetsontwerp tot invoeging in de wet van 29 maart 2004 betreffende de samenwerking met het Internationaal Strafgerechtshof en de internationale straftribunalen van een nieuwe titel VI betreffende de bijzondere kamers belast met de vervolging van de misdaden gepleegd onder het regime van democratisch Kampuchea (Stuk 3-1662)

(Voor de tekst geamendeerd door de commissie voor de Justitie, zie stuk 3-1662/4)

- De artikelen 1 tot 12 worden zonder opmerking aangenomen.
- Over het wetsontwerp in zijn geheel wordt later gestemd.

Wetsontwerp tot wijziging van sommige bepalingen van de wet van 17 april 1878 houdende de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering, alsmede van een bepaling van de wet van 5 augustus 2003 betreffende ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht (Stuk 3-1666)

Wetsvoorstel tot wijziging van de artikelen 10 en 12bis van de Voorafgaande Titel van het Wetboek van strafvordering (van de heer Philippe Mahoux, Stuk 3-1266)

Voorstel van uitleggingswet betreffende artikel 29, §3, tweede lid, van de wet van 5 augustus 2003 betreffende ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht (van de heren Philippe Mahoux en Jean Cornil, Stuk 3-1544)

Algemene bespreking

Mevrouw Fauzaya Talhaoui (SP.A-SPIRIT), rapporteur. – De wetsontwerpen komen tegemoet aan twee arresten van het Arbitragehof.

Het arrest van 23 maart 2005 vernietigt het tweede lid van de artikelen 10, 1^{er}bis, en 12bis van de voorafgaande titel van het Wetboek van strafvordering. De beoordelingsbevoegdheid van de federale procureur wordt enigszins ingeperkt. Het instellen van een vervolging behoorde tot de beoordelingsbevoegdheid van de federale procureur, die de onderzoeksrechter kon vorderen om een onderzoek in te stellen, behalve in vier gevallen, meer in het bijzonder als de klacht niet gegrond is, als de aangehaalde feiten niet overeenstemmen met ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht, als de strafvordering onontvankelijk is en als het belang van een goed beleid van het recht ertoe leidt een andere jurisdictie te verkiezen, zijnde

et l'appel à l'encontre des décisions de cette dernière à la Cour de cassation.

Le second arrêt portait sur la compétence personnelle passive. La loi impose l'existence d'un lien de rattachement avec la Belgique. Il s'agissait le plus souvent de ressortissants de notre pays. L'arrêt prévoit une interprétation de la loi et pas tellement une extension, ce qui accorde aux personnes qui ont reçu le statut de réfugié conformément à la Convention de Genève de 1951, le droit de déposer plainte lors de violations du droit international humanitaire.

En commission, on a demandé si les plaignants peuvent se constituer partie civile et s'il ne s'agit pas d'une discrimination à l'encontre de la compétence du procureur général. Selon la ministre, la Cour d'arbitrage ne s'est pas exprimée à ce sujet. Les victimes doivent être considérées comme des plaignants et non comme des parties civiles. Il s'agit d'une interprétation stricto sensu du texte.

La ministre a répondu aux questions relatives aux affaires pendantes que la loi s'appliquera directement puisqu'il s'agit d'une loi de procédure.

Des amendements au projet de loi ont été déposés. Les articles 1, 4 et 5 ont été adoptés à l'unanimité des neuf membres présents et les articles 2 et 3 ont été adoptés par huit voix et une abstention. L'ensemble du projet de loi à été adopté par huit voix et une abstention. En conséquence, les propositions de loi de MM. Mahoux et Cornil ont été retirées.

M. Philippe Mahoux (PS). – J'avais effectivement déposé, d'une part seul, d'autre part avec M. Cornil, deux propositions de loi relatives aux problèmes réglés par le projet.

Je voudrais néanmoins faire un rappel. Le premier problème porte sur la compétence universelle. Je me souviens que, lors de la discussion sur cette dernière, d'aucuns avaient cru bon de confier au ministre le soin de déterminer la recevabilité d'une action intentée. J'avais qualifié de scélérat l'amendement qui avait été déposé à l'époque car il me semblait que la règle de la séparation des pouvoirs n'était absolument pas respectée. Cela a valu un vote négatif de notre groupe sur l'ensemble du texte. Il nous était en effet impossible d'accepter une disposition de cette nature. Les choses ont évolué par la suite puisque cette compétence a été transférée au procureur fédéral. La Cour a finalement considéré que ce n'était pas davantage admissible. On en revient donc à une règle normale : c'est la chambre des mises en accusation qui déterminera désormais si la plainte est recevable. Je me réjouis de ce retour à une norme qui aurait dû être adoptée dès le début de la discussion sur la compétence universelle.

J'en viens au second problème. Une personne reconnue comme réfugié dans notre pays a les mêmes droits devant les cours et tribunaux qu'un Belge. Il s'agit d'une règle générale. Je suis quelque peu étonné que l'on ait considéré – mais nous respectons les arrêts rendus – qu'une règle générale non

een internationale of een buitenlandse.

Het wetsontwerp heeft hieraan willen remediëren door de beoordelingsbevoegdheid toe te vertrouwen aan de kamer van inbeschuldigingstelling en het beroep daartegen aan het hof van cassatie.

Het tweede arrest had betrekking op de passieve personele rechtsmacht. De wet legde het bestaan op van een Belgisch aanknopingspunt. Meestal ging het om onderdanen van België. Het arrest voorziet in een interpretatie van de wet en niet zozeer in een uitbreiding, waarbij aan personen die de status van vluchteling hebben gekregen conform de Conventie van Genève van 1951, het recht wordt toegekend klacht in te dienen bij schendingen van het internationale humanitaire recht.

In de commissie werd gevraagd of de klagers zich al dan niet burgerlijke partij kunnen stellen en of het niet gaat om een discriminatie ten aanzien van de bevoegdheid van de federale procureur. Volgens de minister heeft het Arbitragehof zich niet uitgesproken hierover. De slachtoffers moeten worden beschouwd als klagers en niet als burgerlijke partijen. Het gaat dan om een interpretatie sensu stricto van de tekst.

Op de vragen met betrekking tot de rechtsgedingen heeft de minister geantwoord dat de wet direct van toepassing is aangezien het een procedurewet is.

Bij de wetsontwerpen werden amendementen ingediend. De artikelen 1, 4 en 5 werden aangenomen met eenparigheid van de 9 aanwezige leden en de artikelen 2 en 3 werden aangenomen met 8 stemmen voor bij 1 onthouding. Het wetsontwerp in zijn geheel werd aangenomen met 8 stemmen voor bij 1 onthouding. Als gevolg hiervan werden de wetsvoorstellen van de heren Mahoux en Cornil ingetrokken.

De heer Philippe Mahoux (PS). – *Ik heb twee wetsontwerpen ingediend, één in eigen naam en één samen met de heer Cornil.*

Ik zou een oproep willen doen. Een eerste probleem betreft de universele bevoegdheid. Ik herinner me dat tijdens de discussie sommigen er voorstander van waren om de ontvankelijkheid van een aanklacht aan de minister over te laten. Ik vond het amendement dat destijds werd ingediend verschrikkelijk omdat de scheiding der machten helemaal niet werd gerespecteerd. Om die reden heeft de PS-fractie de tekst in zijn geheel niet goedgekeurd. Een dergelijke bepaling konden we immers onmogelijk aannemen. Intussen is deze bevoegdheid overgedragen aan de federale procureur. Het Hof oordeelde uiteindelijk dat een dergelijke regeling onaanvaardbaar was. We komen dus terug bij de normale regel: de kamer van inbeschuldigingstelling beslist of de klacht ontvankelijk is. Ik ben blij dat men opnieuw opteert voor een regel die aan het begin van de discussie over de universele bevoegdheid had moeten worden goedgekeurd.

Het tweede probleem betreft het volgende: iemand die in ons land als vluchteling erkend is, heeft voor de hoven en de rechtbanken dezelfde rechten heeft als een Belg. Ik ben enigszins verwonderd dat men van oordeel blijkt te zijn dat een algemene regel, die in een specifieke tekst niet wordt herhaald, niet van toepassing is.

De voorliggende tekst bepaalt dat een vluchteling bij ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht dezelfde

réitérée dans un texte particulier ait été interprétée comme n'étant pas d'application. Tel est le problème qui se pose. Le présent texte prévoit bel et bien que, dans le cas présent, un réfugié a les mêmes droits qu'un citoyen belge dans le cadre des critères de rattachement qui déterminent la compétence des juridictions belges, vis-à-vis des violations graves du droit international humanitaire. Je m'en réjouis d'autant plus qu'un réfugié se trouvant toujours en Belgique a déposé plainte pour atteinte personnelle. Elle vise la Birmanie. L'adoption du présent texte permettra un rétablissement de ce réfugié dans ses droits.

– La discussion générale est close.

Discussion des articles du projet de loi modifiant certaines dispositions de la loi du 17 avril 1878 contenant le titre préliminaire du Code de procédure pénale, ainsi qu'une disposition de la loi du 5 août 2003 relative aux violations graves de droit international humanitaire (Doc. 3-1666)

Discussion des articles

(Le texte adopté par la commission de la Justice est identique au texte du projet transmis par la Chambre des représentants. Voir le document Chambre 51-2305/1.)

- Les articles 1er à 5 sont adoptés sans observation.
- Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.

Projet de loi modifiant des dispositions du Code civil relatives à l'établissement de la filiation et aux effets de celle-ci (Doc. 3-1402) (Procédure d'évocation)

Discussion générale

Mme la présidente. – M. Willems se réfère à son rapport écrit.

M. Hugo Vandenberghe (CD&V). – *Le législateur a fait de la filiation une matière particulièrement technique et complexe. Je dirais presque : moins il y a d'enfants dans le pays, plus la loi sur la filiation suscite de problèmes. En effet, étant donné que le texte de loi est quasiment écrit et adapté en fonction de chaque cas individuel, il en devient illisible et les nouveaux développements génèrent une insécurité juridique.*

L'approche fragmentaire du problème de la filiation que nous avons connue ces dernières années a donné lieu à des arrêts d'annulation de la Cour d'arbitrage, de sorte que nous devons à nouveau bricoler aux dispositions législatives sans pouvoir prendre l'ensemble en considération. La complexité croissante des normes qui régissent la vie privée se heurte à l'intention de simplifier le langage juridique, de restaurer la confiance dans l'État de droit et de donner des directives claires aux citoyens.

Lors de la première lecture du projet tel qu'il a été adopté par la Chambre, plusieurs membres de la Commission de la

rechten heeft als een Belgische burger. Het verheugt me des te meer omdat een vluchteling die zich nog altijd in België bevindt, een individuele klacht heeft ingediend wegens schending van het humanitair recht. De klacht heeft betrekking op Birma. Als de voorliggende tekst wordt aangenomen, kan de vluchteling rechtsherstel krijgen.

– De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking van het wetsontwerp tot wijziging van sommige bepalingen van de wet van 17 april 1878 houdende de Voorafgaande Titel van het Wetboek van Strafvordering, alsmede van een bepaling van de wet van 5 augustus 2003 betreffende ernstige schendingen van het internationaal humanitair recht (Stuk 3-1666)

Artikelsgewijze bespreking

(De tekst aangenomen door de commissie voor de Justitie is dezelfde als de tekst van het door de Kamer van volksvertegenwoordigers overgezonden ontwerp. Zie stuk Kamer 51-2305/1.)

- De artikelen 1 tot 5 worden zonder opmerking aangenomen.
- Over het wetsontwerp in zijn geheel wordt later gestemd.

Wetsontwerp tot wijziging van de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek met betrekking tot het vaststellen van de afstamming en de gevolgen ervan (Stuk 3-1402) (Evocatieprocedure)

Algemene bespreking

De voorzitter. – De heer Willems verwijst naar zijn schriftelijk verslag.

De heer Hugo Vandenberghe (CD&V). – De wetgever heeft van de afstamming een zeer technische en moeilijke materie gemaakt. Ik zou bijna zeggen: hoe minder kinderen in het land, hoe meer problemen met de afstammingswet. Dat komt omdat de tekst van de wet bijna wordt geschreven en aangepast op maat van ieder individueel geval en op basis van de casuïstiek. Hierdoor wordt het een onleesbaar geheel en bestaat er over allerlei nieuwe ontwikkelingen rechtsonzekerheid.

De fragmentarische aanpak van de afstammingsproblematiek van de afgelopen jaren heeft aanleiding gegeven tot vernietigende arresten van het Arbitragehof, zodat men opnieuw aan de wetgevende bepalingen moest sleutelen, zonder dat men het geheel in ogenschouw kan nemen. De groeiende complexiteit van de normen die het privé-leven beheren en beheersen druist in tegen het voornemen om de rechtstaat te vereenvoudigen, het vertrouwen in de rechtsstaat te herstellen en de burgers klare en duidelijke richtlijnen te

Justice ont dû constater que la qualité légistique du texte était extrêmement douteuse. Son style était narratif, avec des phrases interminables qui n'éclaircissent pas le champ d'application juridique de la loi. La commission a dès lors eu raison de demander l'avis du service d'évaluation de la législation du Sénat et celui du Conseil d'État.

À la suite de ces avis, les débats en commission ont été particulièrement fructueux et ont conduit à faire accepter nombre d'amendements et de modifications de texte. Il suffit de lire le texte modifié pour constater que le texte de la Chambre a été modifié et amélioré en profondeur. Mme de Bethune y reviendra. Il n'empêche que certaines dispositions restent difficilement lisibles et que le système manque de cohérence.

Je me limiterai à quelques problèmes concrets non résolus. Ainsi par exemple, l'article 15, qui insère un article 329bis au Code civil, prévoit qu'un enfant mineur ne peut être reconnu que moyennant le consentement du parent dont la filiation est établie et, dans certains cas, le consentement de l'enfant. Si ce consentement n'est pas obtenu, celui qui souhaite reconnaître l'enfant cite à comparaître devant le tribunal les personnes dont le consentement est requis. Si l'action est intentée lorsque l'enfant est âgé d'un an ou plus, le tribunal peut refuser la reconnaissance si elle est manifestement contraire aux intérêts de l'enfant. Même si le père peut prouver qu'il est le père biologique par exemple, le tribunal peut refuser la reconnaissance. Le délai d'un an ne peut être ni suspendu ni interrompu.

Je trouve cela énorme et disproportionné. Un père en mission qui revient au bout d'un an peut être confronté à une procédure lourde, aux chances de succès imprévisibles, même s'il est le père biologique. On ne propose en effet pas de critères légaux sur la base desquels le juge va exercer son contrôle marginal. L'intérêt de l'enfant est bien entendu le critère décisif mais c'est également d'une notion fourre-tout sans contenu spécifique et qu'on peut utiliser à la carte.

Un autre point concerne la contestation d'une reconnaissance en paternité ou de maternité. L'article 330 modifié du Code civil prévoit que la demande de l'enfant doit être introduite au plus tôt le jour où il a atteint l'âge de 12 ans et au plus tard le jour où il a atteint l'âge de 22 ans.

Ce texte ne clarifie nullement le délai de forclusion dans le chef de l'enfant. Une controverse divise actuellement la doctrine et la jurisprudence quant à savoir si un des parents peut intenter l'action en contestation au nom de l'enfant avant son dix-huitième anniversaire. À mon sens, on ne peut permettre au père ou à la mère de contourner la déchéance encourue en intentant une action en justice au nom de l'enfant.

Le texte de loi ne met pas fin à la controverse. Il ne suffit en effet pas de faire référence à l'article 331sexies du Code civil, qui prévoit que les parents ne peuvent représenter leur enfant s'il est question d'un conflit d'intérêts et que l'enfant doit être représenté par un tuteur ad hoc. Si nous sommes un tant soit peu réalistes, nous savons que les parents trouveront un tuteur ad hoc qui permettra de contourner le délai de forclusion.

Par ailleurs, l'une des remarques du Conseil d'État portait sur le manque de cohérence des différentes dispositions

geven.

Bij een eerste lezing van het ontwerp zoals het door de Kamer is goedgekeurd, hebben verschillende leden van de commissie voor de Justitie moeten vaststellen dat de tekst vanuit wetgevingstechnisch oogpunt van een uiterst bedenkelijke kwaliteit was. Hij was geschreven alsof het om een verhaal ging, niet om een wettekst, met zeer lange zinnen die het juridische toepassingsgebied van de tekst niet verduidelijken. De commissie heeft er dan ook goed aan gedaan om de dienst Wetsevaluatie van de Senaat en de Raad van State om advies te vragen.

Deze adviezen hebben er ongetwijfeld toe geleid dat de besprekingen in de commissie voor de Justitie bijzonder vruchtbaar waren en dat tal van amendementen en tekstwijzigingen zijn aanvaard. Het volstaat de gewijzigde tekst te lezen om vast te stellen dat de tekst van de Kamer fundamenteel gewijzigd en verbeterd is. Mevrouw de Bethune zal daarop nog terugkomen. Dat belet echter niet dat bepaalde bepalingen moeilijk leesbaar blijven en dat het systeem onvoldoende coherent is.

Ik beperk mij tot een aantal zeer concrete problemen die niet zijn opgelost. Zo bijvoorbeeld bepaalt artikel 15, dat een artikel 329bis in het Burgerlijk Wetboek invoegt, dat een minderjarig kind enkel kan worden erkend indien de ouder van wie de afstamming vaststaat, en in bepaalde gevallen het kind, daarin toestemmen. Wordt deze toestemming niet verkregen, dan dagvaardt diegene die het kind wil erkennen de personen wier toestemming vereist is, voor de rechtbank. Als het verzoek een kind betreft dat op het tijdstip van de indiening van het verzoek één jaar of ouder is, kan de rechtbank de erkenning weigeren als ze kennelijk strijdig is met de belangen van het kind. Ook al kan bijvoorbeeld de vader bewijzen dat hij de biologische vader is, kan de rechtbank de erkenning weigeren. De termijn van één jaar kan niet worden geschorst of gestuit.

Ik vind dit erg verregaand en disproportioneel. Een vader die bijvoorbeeld op zending is en na een termijn van één jaar terugkeert, kan voor een zware procedure komen te staan met onvoorspelbare slaagkansen, ook als hij de biologische vader is. Er worden immers geen wettelijke criteria aangereikt op grond waarvan de rechter zijn marginale controle zal uitoefenen. Het belang van het kind is natuurlijk het vanzelfsprekende criterium, maar het is ook een containerbegrip zonder precieze inhoud dat à la carte kan worden gebruikt.

Een ander punt is de betwisting van een erkenning van het vaderschap of moederschap. Het gewijzigde artikel 330 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt nu dat de vordering van het kind 'op zijn vroegst moet worden ingesteld op de dag waarop het de leeftijd van 12 jaar heeft bereikt en moet uiterlijk worden ingesteld op de dag waarop het de leeftijd van 22 jaar heeft bereikt'.

Deze tekst verduidelijkt geenszins de vervaltermijn in hoofde van het kind. Er bestaat immers een controverse in de rechtsleer en de rechtspraak aangaande de mogelijkheid voor één van de ouders om de betwistingsvordering namens het kind in te stellen vóór zijn achttiende verjaardag.

Aan de vader of moeder kan mijns inziens niet worden toegelaten het verval dat hij/zij heeft opgelopen met

relatives aux délais. Sur ce point, je considère comme une amélioration le fait que l'article 331ter proposé du Code civil prévoit actuellement que les actions intentées en matière de filiation se prescrivent au bout de 30 ans. La Chambre n'avait retenu qu'un délai limité de 10 ans.

Le Conseil d'État avait en effet constaté à juste titre que selon le projet tel qu'il a été voté à la Chambre, l'action en recherche de paternité d'un enfant qui n'a pas de possession d'état à l'égard d'un autre homme, se prescrit après dix ans à partir de la naissance de l'enfant.

Selon le Conseil d'État, cette règle semblait difficilement justifiable eu égard à la Convention relative aux droits de l'enfant et à la Convention européenne des droits de l'homme et des libertés fondamentales qui impliquent qu'un enfant a le droit d'avoir une certitude sur sa filiation.

Je comprends le gouvernement lorsqu'il estime que le droit de faire établir la filiation n'empêche pas la fixation d'un délai à cet effet.

Pour moi, il n'était néanmoins guère cohérent d'offrir au père la possibilité de reconnaître son enfant pendant un délai de trente ans alors que l'enfant ne disposait que de dix ans pour intenter une action. Le délai de prescription général à dès lors été porté à 30 ans.

Je termine mon exposé par le constat que le projet de loi de relatif à l'établissement de la filiation est une amélioration importante mais qu'il demeure pour l'instant incomplet. Je renvoie également aux différentes propositions de loi pendantes en Commission des Affaires sociales. Ainsi, les propositions de loi relatives à l'insémination artificielle pourraient aussi éventuellement avoir des répercussions sur la filiation. D'importantes améliorations ont été apportées mais il subsiste un certain nombre de dispositions incohérentes qui peuvent être améliorées.

Mme Sabine de Bethune (CD&V). – *M. Vandenberghe a exprimé le point de vue nuancé du groupe CD&V. Le projet résout plusieurs problèmes. Il aurait pu être meilleur sur certains points mais il y a une amélioration constructive.*

En commission la collaboration a été bonne pour le traitement d'un problème que j'ai tenté de mettre à l'agenda voici plusieurs années déjà, à savoir la discrimination dont le père non marié d'un enfant mort-né ou d'un enfant décédé peu de temps après sa naissance est jusqu'à présent victime : il ne peut reconnaître l'enfant et ne peut pas non plus être mentionné dans l'acte de déclaration.

De nombreuses familles, et surtout des pères confrontés à

betrekking tot zijn eigen rechtsvordering gewoon te omzeilen door een rechtsvordering in te leiden namens het kind.

De tekst van de wet stelt geen einde aan de controverse. Het kan immers niet volstaan te verwijzen naar artikel 331sexies van het Burgerlijk Wetboek, waarin wordt bepaald dat de ouders hun kind niet mogen vertegenwoordigen als er sprake is van een belangenconflict en het kind dan moet worden vertegenwoordigd door een voogd ad hoc. Enige realiteitszin leert dat de ouders een voogd ad hoc zullen vinden die de omzeiling van de vervaltermijn mogelijk zal maken.

Verder betrof één van de opmerkingen van de Raad van State de incoherentie van de verschillende termijnbepalingen. Op dit punt acht ik het een verbetering dat het voorgestelde artikel 331ter van het Burgerlijk Wetboek thans bepaalt dat de vorderingen betreffende de afstamming verjaren na 30 jaar. In de Kamer werd slechts in een beperkte termijn van 10 jaar voorzien.

De Raad van State had immers terecht vastgesteld dat volgens het ontwerp, zoals het door de Kamer was goedgekeurd, de vordering tot onderzoek naar het vaderschap van een kind dat geen bezit van staat heeft ten aanzien van een andere man verjaart na een termijn van 10 jaar vanaf zijn geboorte. Volgens de Raad van State leek deze regel moeilijk te rechtvaardigen vanuit het oogpunt van het Verdrag inzake de rechten van het kind en van het Europees Verdrag van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden, waarin gesteld wordt dat een kind het recht heeft om zekerheid te hebben omtrent zijn afstamming.

Ik kon de regering begrijpen wanneer zij stelt dat het recht de afstamming te laten vaststellen niet verhindert dat hiervoor een termijn wordt bepaald. Niettemin was het mijn inziens weinig coherent om de vader de mogelijkheid te bieden om gedurende een termijn van dertig jaar te erkennen, terwijl het kind slechts over een termijn van tien jaar beschikte om een vordering in stellen. De algemene verjaringstermijn werd dan ook terecht op 30 jaar gebracht.

Ik beëindig mijn uiteenzetting met de vaststelling dat het wetsontwerp tot het vaststellen van de afstamming een belangrijke verbetering is, maar momenteel nog zeer onvolledig is. Ik verwijs ook naar de verschillende wetsvoorstellen die aanhangig zijn in de commissie voor de Sociale Aangelegenheden. Zo zouden de wetsvoorstellen betreffende de kunstmatige bevruchting eventueel ook een weerslag kunnen hebben op de afstamming. Er werden belangrijke verbeteringen aangebracht maar een aantal incoherente bepalingen zijn nog voor verbetering vatbaar.

Mevrouw Sabine de Bethune (CD&V). –

De heer Vandenberghe heeft het genuanceerde standpunt van de CD&V-fractie verwoord. Het ontwerp lost diverse knelpunten op. Het had op een aantal punten beter gekund, maar er is een constructieve vooruitgang.

In de commissie was er een goede samenwerking bij de behandeling van een probleem dat ik al verschillende jaren op de agenda probeer te krijgen, namelijk de discriminatie van de ongehuwde vader ten aanzien van een levenloos geboren kind of een kind dat kort na de geboorte overlijdt. Tot nog toe wordt de ongehuwde vader van een levenloos geboren kind of van een kind dat kort na de geboorte overlijdt, gediscrimineerd. Hij kan het kind niet erkennen en kan ook

pareil drame, vivent cette situation comme une grave discrimination. En concertation et en accord avec le gouvernement, nous avons élaboré à cet effet ce qui m'apparaît comme une solution juridique efficace.

La loi est modifiée sur deux points. Nous prévoyons la possibilité, pour le père non marié d'un enfant mort-né, d'être mentionné dans l'acte de déclaration et lui donnons la possibilité de reconnaître à titre posthume un enfant décédé peu après sa naissance. C'est une modification importante de la loi car elle constitue, d'un point de vue humain, le bon choix et, sur le plan juridique, la bonne réponse à une discrimination.

M. Luc Willems (VLD), rapporteur. – *Comme l'a dit Mme de Bethune, en commission nous avons pu mener une discussion très approfondie sur le projet. Je me réjouis également que les deux amendements relatifs à la discrimination du père non marié, dont un signé par moi-même, aient été acceptés.*

Lorsque je lis le nouveau texte de la loi dans son ensemble, je me dis cependant que les avocats doivent très bien connaître le droit de la famille pour pouvoir comprendre toutes ces dispositions. Si, dans le droit du mariage, nous n'utilisons pas la notion de paternité présumée dans le mariage, mais si nous faisons reconnaître explicitement l'enfant par le père dans chaque déclaration de naissance, nous supprimerions de nombreux incidents. J'admets qu'actuellement une telle modification de la loi n'est socialement ni souhaitable ni possible. Mais l'approche actuelle, qui consiste à résoudre tous les cas et les problèmes par des amendements, rend bien sûr l'ensemble de la loi particulièrement complexe. Pour le justiciable, il devient de plus en plus difficile de savoir exactement quelle action il peut intenter et de connaître les délais de prescription.

Tout cela n'empêche pas le groupe VLD d'être très satisfait de cette modification de la loi. Il soutient dès lors pleinement le projet.

Proposition de résolution pour un meilleur soutien des soins palliatifs (Doc. 3-1349)

Proposition de résolution visant à apporter un appui plus substantiel aux soins palliatifs (de Mme Mia De Schamphelaere et consorts, Doc. 3-1480)

Proposition de résolution relative à l'application de la loi du 14 juin 2002 relative aux soins palliatifs (de M. Philippe Mahoux et consorts, Doc. 3-1583)

Discussion

(Pour le texte adopté par la commission des Affaires sociales,

niet vermeld worden in de akte van aangifte.

Heel veel gezinnen, en vooral vaders die met dergelijk drama worden geconfronteerd, ervaren dit als een zware discriminatie. In overleg en consensus met de regering hebben wij daarvoor een naar mijn mening afdoende juridische oplossing uitgewerkt.

De wet wordt op twee punten gewijzigd. We voorzien in de mogelijkheid voor de ongehuwde vader van een levenloos geboren kind om in de akte van aangifte te worden vermeld en we creëren de mogelijkheid voor de ongehuwde vader om een kind dat kort na de geboorte overlijdt, postuum te erkennen. Dat is een belangrijke wetswijziging, want ze is op menselijk vlak de juiste keuze en op juridisch vlak het juiste antwoord op een bestaande discriminatie.

De heer Luc Willems (VLD), rapporteur. – Zoals mevrouw de Bethune al heeft gezegd, hebben we in de commissie een zeer grondige en goede discussie over het ontwerp kunnen voeren. Het verheugt me ook dat de twee amendementen over de discriminatie van de ongehuwde vader, waaronder een van mijn hand, werden aanvaard.

Als ik het geheel van de nieuwe wettekst lees, heb ik toch nog een bedenking: de advocaten moeten een heel grondige kennis van het familierecht hebben om al deze bepalingen nog te kunnen vatten. Indien we in het huwelijksrecht niet de notie van het vermoedelijke vaderschap binnen het huwelijk zouden hanteren, maar wel bij elke geboorteaangifte het kind expliciet door de vader laten erkennen, dan zouden we heel veel incidenten uit de wereld helpen. Ik neem aan dat zo'n wetswijziging op het ogenblik maatschappelijk niet wenselijk en mogelijk is. Maar de huidige aanpak, waarbij we alle gevallen en problemen oplossen via amendementen, leidt er natuurlijk toe dat het geheel van de wet bijzonder complex wordt. Voor de rechtzoekende wordt het hoe langer hoe moeilijker om exact te weten welke vordering hij kan indienen en welke verjaringstermijnen er gelden.

Dat alles belet niet dat de VLD-fractie zeer tevreden is over deze wetswijziging en dat ze het ontwerp dan ook voluit steunt.

Voorstel van resolutie voor een betere ondersteuning van de palliatieve zorg (Stuk 3-1349)

Voorstel van resolutie betreffende de betere ondersteuning van palliatieve zorg (van mevrouw Mia De Schamphelaere c.s., Stuk 3-1480)

Voorstel van resolutie inzake de toepassing van de wet van 14 juni 2002 betreffende de palliatieve zorg (van de heer Philippe Mahoux c.s., Stuk 3-1583)

Bespreking

(Voor de tekst aangenomen door de commissie voor de

voir document 3-1349/2.)

Mme Jacinta De Roeck (SP.A-SPIRIT), corapporteuse. – *Je fais rapport en mon nom et au nom de Mme Nyssens. Lorsqu'en mai 2005, la Cellule d'évaluation des soins palliatifs a publié son rapport et a par la même occasion souligné les lacunes et les problèmes dans ce domaine, son message a trouvé accueil favorable, en tout cas en Flandre. La Cellule a reconnu que notre pays dispose d'une bonne structure de base dans laquelle s'activent des professionnels bien formés et compétents et des assistants bénévoles, mais on s'est rendu compte que ces services manquent d'effectifs du fait d'un soutien financier insuffisant.*

La Cellule d'évaluation a demandé pas moins de vingt millions d'euros supplémentaires pour continuer à garantir l'offre totale de soins palliatifs de grande qualité. Cette demande est venue s'ajouter aux chiffres alarmants relatifs à l'augmentation des coûts des soins de santé dans notre pays. Le risque d'économies dans les services palliatifs est devenu réel.

Durant les auditions et les discussions du rapport en commission des Affaires sociales, un consensus s'est dégagé, au-delà des partis et des groupes linguistiques, pour ne pas détricoter les soins palliatifs ou les transférer aux Communautés. Dans une société vieillissante, le rôle de ces soins devrait au contraire devenir de plus en plus important, notamment pour combattre la plaie de l'acharnement thérapeutique. Par ce rapport, nous avons d'ailleurs été pour la première fois clairement confrontés aux conséquences financières de cette forme de traitement médical acharné et insensé.

Au-delà de l'intérêt irréfutable et non chiffrable d'une fin de vie digne pour le patient, les soins palliatifs sont donc synonymes, à terme, de sérieuses économies pour le budget de la Santé.

Qu'une chose soit cependant claire : ce ne sont pas les considérations budgétaires qui doivent être décisives pour accorder le soutien nécessaire aux soins palliatifs, mais bien le développement d'une culture de soins intégrale et le profond respect pour l'homme dans la dernière phase de sa vie.

Septante pour cent des patients en phase terminale souhaitent mourir chez eux mais seulement un nombre limité d'entre eux voient leur souhait exaucé. Il est du devoir de notre société de veiller au moins à ce que chaque personne en fin de vie puisse jouir d'un maximum de confort de soins.

La concrétisation de tout cela suppose une approche proactive. Dès la formation des médecins et des infirmiers, on doit déjà accorder l'attention requise à la culture spécifique des soins palliatifs. Celle-ci doit remplacer des traitements disproportionnés. En apprenant à accepter qu'il existe d'autres possibilités de s'occuper de situations incurables, on crée un espace pour la personne elle-même à ce stade précaire de sa vie. Elle n'est plus en premier lieu un patient mais un être humain qui a droit à un départ digne, tranquille, sans douleur, chaleureux et humain.

Le rapport d'évaluation précité, les auditions, les discussions en commission et les résolutions relatives aux soins palliatifs qui ont été déposées – l'une par Mme De Schamphelaere et

Sociale Aangelegenheden, zie stuk 3-1349/2.)

Mevrouw Jacinta De Roeck (SP.A-SPIRIT), corapporteur. Ik breng mede namens mevrouw Nyssens verslag uit. Toen de Evaluatiecel Palliatieve Zorg in mei 2005 haar verslag publiceerde en meteen de lacunes en knelpunten op dit terrein in de verf zette, vond dit, zeker in Vlaanderen, de nodige weerklank. De evaluatiecel erkende wel dat ons land over een degelijke basisstructuur beschikt, waar gedreven en competente professionele en vrijwillige hulpverleners actief zijn, maar het besef groeide dat deze diensten onderbemand raken door een tekort aan financiële ondersteuning.

De evaluatiecel vroeg niet minder dan 20 miljoen euro extra middelen om het totale aanbod aan kwalitatief hoogstaande palliatieve zorg te blijven garanderen. Dit verzoek kwam bovenop de alarmerende cijfers over de toename van de gezondheidskosten in ons land. Het gevaar van besparingen op de palliatieve diensten werd dan ook reëel.

Tijdens de hoorzittingen en de besprekingen van het rapport in de senaatscommissie voor Sociale Aangelegenheden groeide een consensus over de partij- en taalgrenzen heen om de palliatieve zorg niet af te bouwen of door te sluisen naar de gemeenschappen. In een vergrijzende samenleving zou haar rol integendeel steeds belangrijker moeten worden, niet het minst om de plaag van de therapeutische hardnekkigheid tegen te gaan. Via dit verslag werden we trouwens voor het eerst duidelijk geconfronteerd met de financiële consequenties van deze vorm van krampachtig en zinloos medisch handelen.

Naast het onweerlegbare en niet te becijferen belang van een waardig levenseinde voor de patiënt, betekent palliatieve zorg op termijn dus een ernstige besparing voor het budget van Volksgezondheid.

Laat echter één ding duidelijk zijn: niet de budgettaire overwegingen moeten de doorslag geven om palliatieve zorg de nodige ondersteuning te verlenen, maar wel de uitbouw van een integrale zorgcultuur en het diepe respect voor de mens in zijn laatste levensfase.

Zeventig procent van de terminale patiënten wenst thuis te sterven, maar slechts een beperkt aantal komt daar ook effectief toe. Het is de plicht van onze maatschappij om er dan tenminste over te waken dat iedereen in die eindfase een maximum aan comfortzorg kan genieten.

De realisatie van dit alles veronderstelt een proactieve aanpak. Reeds bij de opleiding van artsen en verpleegkundigen moet de nodige aandacht worden besteed aan de specifieke palliatieve zorgcultuur. Die moet disproportionele behandelings vervangen. Door te leren accepteren dat er andere mogelijkheden zijn om met ongeneeslijke situaties om te gaan, komt er ruimte voor de persoon zelf in dat precaire stadium van zijn leven. Hij of zij is dan niet langer in de eerste plaats een patiënt, maar een mens die recht heeft op een waardig, rustig, pijnloos, warm en menselijk afscheid.

Het genoemde evaluatierapport, de hoorzittingen en de besprekingen in de senaatscommissie en de ingediende resoluties over palliatieve zorg – één van mevrouw De Schamphelaere en één van mevrouw Leduc – hebben uiteindelijk geleid tot de aanbevelingen die thans voorliggen.

l'autre par Mme Leduc – ont finalement débouché sur les recommandations qui nous sont soumises. Elles peuvent se résumer par une attention renouvelée pour une culture des soins palliatifs au sens large, ce qui doit mener, d'une part, à une augmentation progressive du budget liée à un plan stratégique et à un rapport financier semestriel, et, d'autre part, à la poursuite de la lutte contre l'acharnement de thérapies sans issue.

La culture des soins palliatifs doit acquérir une place particulière dans la formation du personnel médical et paramédical, avec une attention spéciale pour les maisons de repos et de soins et les maisons de repos. Une enquête scientifique approfondie doit examiner les divers aspects de la fin de vie. Les gouvernements fédéral et des Communautés doivent enfin mieux harmoniser leurs politiques de soins palliatifs.

Un suivi strict de ces recommandations doit permettre de continuer à garantir des soins de grande qualité dans ce domaine très important.

En tant que rapporteuse, il ne me reste qu'à remercier sincèrement ceux qui ont collaboré à ce projet. Il était réconfortant de constater que les discussions se sont déroulées dans une atmosphère positive et ont débouché sur un consensus. Le dernier mot revient à présent au gouvernement. Il doit montrer qu'il est suffisamment fort pour traduire ces recommandations dans les faits. Il a d'ores et déjà tout notre soutien !

J'en termine ainsi avec mon intervention en tant que rapporteuse. Je voudrais maintenant faire quelques observations à titre personnel.

Je sais que des sénateurs s'interrogent sur l'utilité des résolutions. Ils les trouvent inutiles parce qu'elles n'engagent à rien. J'ai toutefois la conviction que ces recommandations, qui ont reçu le soutien de tous les partis de la majorité et de l'opposition, seront suffisamment contraignantes pour mener à des résultats visibles dans la politique. Les sénateurs qui y ont collaboré se sont d'ailleurs tous montrés très actifs dans ce dossier, souvent même depuis la législature précédente. Ils sont très soucieux des soins palliatifs et veilleront certainement à ce que les recommandations soient appliquées.

Ces dernières prévoient d'ailleurs que le ministre sera interrogé tous les six mois, non seulement sur les aspects financiers mais aussi sur le contenu. À ce sujet, je fais pleinement confiance à la présidente de la commission, Mme Van de Castele, qui a toujours veillé à ce que les ministres soient régulièrement interrogés. Je suis convaincue que tous les six mois elle mettra des questions au ministre Demotte à l'ordre du jour. J'espère donc que nous pourrons continuer à collaborer avec la Cellule d'évaluation des soins palliatifs car elle pourra établir, avec nous, un calendrier réaliste et financièrement faisable, de manière à ce que les soins palliatifs en Belgique puissent continuer à figurer parmi les meilleurs d'Europe.

Discussion de l'amendement

Mme la présidente. – À cette proposition de résolution Mme De Schamphelaere et M. Beke proposent amendement n° 1 (Doc. 3-1349/3) ainsi libellé :

Deze kunnen samengevat worden in een hernieuwde aandacht voor de palliatieve zorgcultuur in ruime zin, wat enerzijds moet leiden tot een progressieve verhoging van het budget, gekoppeld aan een strategisch plan en een halfjaarlijks financieel verslag, en anderzijds tot de bestrijding van het hardnekkig voortzetten van uitzichtloze therapieën.

De palliatieve zorgcultuur moet een bijzondere plaats verwerven in de vorming en opleiding van medisch en paramedisch personeel, met een bijzondere aandacht voor de RVT's en ROB's. Er moet diepgaand wetenschappelijk onderzoek worden verricht naar de diverse aspecten van het levenseinde. De federale en gemeenschapsregeringen, ten slotte, dienen hun beleid betreffende palliatieve zorg beter op elkaar af te stemmen.

Een strikte follow-up van deze aanbevelingen moet het mogelijk maken om op dit zeer belangrijke terrein een kwalitatief hoogstaande zorg te blijven garanderen.

Als rapporteur rest mij enkel allen die aan dit project hebben meegewerkt oprecht te danken. Het was hartverwarmend vast te stellen dat de gesprekken in een opbouwende sfeer verliepen en resulteerden in een brede consensus. Het laatste woord is nu aan de regering. Zij moet bewijzen krachtig genoeg te zijn om deze aanbevelingen om te zetten in beleidsdaden. Onze steun hebben ze alvast!

Tot zover mijn betoog als rapporteur. Ik wil nu enkele persoonlijke opmerkingen maken.

Ik weet dat er senatoren zijn die zich vragen stellen bij het nut van resoluties. Ze vinden resoluties nutteloos omdat ze vrijblijvend zijn. Ik ben er echter van overtuigd dat deze aanbevelingen, die over de partijgrenzen en over de breuklijn tussen oppositie en meerderheid heen steun kreeg, voldoende dwingend zullen zijn om te leiden tot zichtbare resultaten in het beleid. De senatoren die aan de aanbevelingen hebben meegewerkt, zijn trouwens allemaal senatoren die, vaak zelfs sinds de vorige regeerperiode, zeer actief bezig zijn met dit dossier. Zij zijn heel bekommerd over de palliatieve zorg en zullen er zeker op toezien dat de aanbevelingen worden uitgevoerd.

In de aanbevelingen staat trouwens dat de minister halfjaarlijks zal ondervraagd worden, niet alleen over het financiële, maar ook over het inhoudelijke aspect. Ik vertrouw daarvoor ten volle op de voorzitter van de commissie, mevrouw Van de Castele, die er als voorzitter trouwens altijd werk van maakt om ministers geregeld te ondervragen. Ik ben er vast van overtuigd dat ze de ondervraging van minister Demotte om de zes maanden op de agenda zal zetten. Ik verwacht dan ook dat we verder zullen kunnen samenwerken met de Evaluatiecel Palliatieve Zorg, want zij zal samen met ons een realistisch en financieel haalbaar tijdschema kunnen opstellen zodat de palliatieve zorg in België tot de top van Europa kan blijven behoren.

Bespreking van het amendement

De voorzitter. – Op dit voorstel van resolutie hebben mevrouw De Schamphelaere en de heer Beke amendement 1 ingediend (zie stuk 3-1349/3) dat luidt:

Au point 4, alinéa 1er, des recommandations, remplacer le membre de phrase « une augmentation substantielle du budget actuel des soins palliatifs » par le membre de phrase « une augmentation de 20 millions d'euros du budget actuel des soins palliatifs ».

Mme Mia De Schamphelaere (CD&V). – *La commission des Affaires sociales a pu examiner le rapport de la Cellule d'évaluation des soins palliatifs dans une ambiance constructive. Ce rapport a été publié en mai 2005. Notre groupe avait déjà déposé une résolution lors des auditions de septembre. Nous nous réjouissons que d'autres groupes aient fait de même. La commission d'évaluation a analysé en profondeur les structures des soins palliatifs de notre pays et a mis en évidence les besoins concrets et la nécessité de compléter la législation et la réglementation sur les statistiques de décès. Elle a également attiré l'attention sur le sous-financement, ce qui est peut-être l'essentiel.*

Il manque 7,5 millions d'euros dans les maisons de repos et de soins. Les équipes de soutien palliatif en milieu hospitalier ne peuvent se déployer totalement car elles ne peuvent faire appel à un spécialiste à temps plein. Le rôle de ce médecin est pourtant capital pour le traitement des patients en phase terminale. Pour les équipes palliatives, le manque de moyens représente 8,5 millions d'euros.

Quant aux équipes d'accompagnement à domicile, il leur manque 1,5 million d'euros. Beaucoup de personnes aspirent à vivre leurs derniers jours chez elles. Cela permet aussi de mettre fin à l'acharnement thérapeutique.

D'une manière générale, la cellule d'évaluation insiste sur une augmentation du budget de 2,5%, ce qui équivaut à un peu moins de 20 millions d'euros. Les chiffres reposent sur les promesses faites lors du débat sur l'euthanasie voici quelques années. Il est capital d'instaurer une culture palliative dans les hôpitaux, les maisons de repos et les soins à domicile. C'est la seule façon de réduire l'acharnement thérapeutique.

Actuellement, 0,4% seulement des dépenses de soins de santé sont affectées aux soins palliatifs. Le secteur réclame 0,5%.

La résolution emporte une large adhésion et reprend tous les points du rapport d'évaluation mais elle manque de crédibilité sur le plan financier. C'est pourquoi nous déposons un amendement fixant le montant du refinancement à 20 millions d'euros. Depuis un an ce montant se trouve sur la table des responsables politiques. Mieux vaut donc le citer explicitement.

Les possibilités financières existent, selon nous, puisque le ministre des Affaires sociales a annoncé, à l'issue du contrôle budgétaire, un solde positif de 148 millions dans la sécurité sociale. Nous l'en félicitons et en concluons qu'il est ainsi possible de remédier au sous-financement des soins palliatifs.

In punt 4, eerste lid, van de aanbevelingen het zinsdeel “een progressieve en substantiële verhoging van het huidige budget voor palliatieve zorg te voorzien,” vervangen door het zinsdeel “een verhoging van het huidige budget voor palliatieve zorg met 20 miljoen euro dient voorzien te worden,”.

Mevrouw Mia De Schamphelaere (CD&V). – De commissie voor de Sociale Aangelegenheden heeft het rapport van de Evaluatiecel Palliatieve Zorg in een constructieve sfeer kunnen bespreken. Dat rapport werd uitgebracht in mei 2005 en tijdens de hoorzitting van september had onze fractie al een resolutie ingediend. Het verheugt ons dat andere fracties dat inmiddels ook hebben gedaan. De evaluatiecommissie heeft de structuren voor palliatieve zorg in ons land ernstig doorgelicht en gewezen op de concrete noden en op de vereiste aanvullingen inzake wetgeving en reglementering met betrekking tot de overlijdensstatistieken. Tot slot heeft ze ook gewezen op de onderfinanciering en dat is wellicht het voornaamste.

Er bestaat een tekort van 7,5 miljoen euro in de rust- en de verzorgingstehuizen. De palliatieve supportteams in de ziekenhuizen kunnen zich niet ten volle ontplooiën omdat ze geen beroep kunnen doen op een voltijds beschikbare specialist. Die arts heeft nochtans een spilfunctie in de goede behandeling van terminale patiënten, omdat hij zijn kennis inzake pijn- en symptoomcontrole kan doorgeven aan zijn confraters en het verzorgend personeel voor de goede toepassing ervan kan motiveren. Voor de palliatieve teams bestaat er een tekort van 8,5 miljoen euro.

Voor de begeleidende teams palliatieve thuiszorg ontbreekt het aan anderhalf miljoen euro. Heel veel mensen verlangen ernaar hun laatste dagen thuis door te brengen. Op die manier wordt ook een halt toegeroepen aan de therapeutische hardnekkigheid. Voor een patiënt die beslist naar huis te gaan, kunnen immers geen nieuwe, mogelijk nutteloze en belastende behandelingen worden opgestart.

Over het algemeen dringt de evaluatiecel aan op een verhoging met 25% van het budget, wat neerkomt op iets minder dan 20 miljoen euro. De cijfers zijn gebaseerd op beloften die werden gedaan tijdens het euthanasiedebat van enkele jaren geleden. Het is een zeer belangrijke opdracht om een palliatieve cultuur in het leven te roepen in ziekenhuizen, rusthuizen en in de thuiszorg. Alleen op die manier kan de therapeutische hardnekkigheid afnemen.

Vandaag wordt slechts 0,4% van de uitgaven voor gezondheidszorg aan palliatieve zorg besteed. De sector vraagt een stijging tot 0,5%.

De resolutie heeft een breed draagvlak en neemt alle punten uit het evaluatierapport over, maar mist geloofwaardigheid op het financiële vlak. Daarom stellen wij een amendement voor waarin het precieze bedrag van 20 miljoen euro voor de herfinanciering wordt vermeld. Dat bedrag ligt nu toch al een jaar op de tafels van de politici. We verkiezen die expliciete vermelding boven de vage omschrijving van de noden die volgens een stappenplan op korte termijn zouden worden gelenigd.

Ons inziens bestaat er momenteel zeker financiële ruimte, want na de begrotingscontrole hebben wij de minister van Sociale Zaken horen zeggen dat er in de sociale zekerheid een

Mme Jeannine Leduc (VLD). – *Je félicite tous ceux qui ont fait des efforts pour mener cette résolution à bonne fin. Je suis d'accord sur de nombreux points avec nos collègues De Roeck et De Schamphelaere mais je souligne que tant la loi sur l'euthanasie que celle sur les soins palliatifs n'ont vu le jour qu'après de longues et difficiles discussions.*

On a beaucoup parlé des soins palliatifs lors des débats sur la loi relative à l'euthanasie. Les gens veulent évidemment vivre le plus longtemps possible et nous admettons tous que des personnes qui souffrent d'une maladie incurable et endurent des douleurs insupportables doivent bénéficier en première instance des meilleurs soins palliatifs possibles, prodigués par des soignants bien formés. Hier, on nous a dit au centre de Wim Distelmans que les unités de soins palliatifs sont encore insuffisamment connues, en tout cas dans le grand public. Nous devons continuer à améliorer cette situation.

L'acharnement thérapeutique absorbe encore toujours énormément d'argent. Nous pensons qu'il faut y mettre un terme. Beaucoup de matériel est épouvantablement cher et afin de le rentabiliser on l'emploie trop souvent pour des personnes qui n'ont peut-être plus besoin de pareils examens. Ces argent pourrait donc être utilisé pour les soins palliatifs. Un long chemin a déjà été parcouru dans ce domaine mais le bout n'est pas encore en vue. Nous soutiendrons la politique des soins palliatifs et nous voulons que cela soit clair pour tous.

Je porte une attention particulière aux groupes de personnel soignant qui prodiguent les meilleurs soins palliatifs aux patients à domicile. En effet, on ne dira jamais assez que les malades en phase terminale veulent quitter leur froide chambre d'hôpital pour mourir à la maison, dans la chaleur de la famille et entouré des meilleurs soins. Ce doit être une priorité.

Je tiens à souligner une fois encore que c'est grâce à la législation sur l'euthanasie et les soins palliatifs que tout cela s'est mis en mouvement.

Les soins palliatifs sont importants pour le VLD et les autres partis qui ont collaboré à réalisation de cette législation. Nous avons toujours opté pour les soins palliatifs et, s'il n'y a pas moyen de faire autrement, pour l'euthanasie, mais jamais pour l'un ou l'autre. Nous ferons tout pour qu'on reste attentif à cela et pour trouver les moyens nécessaires.

Mme Jacinta De Roeck (SP.A-SPIRIT), rapporteuse. – *Je remercie Mme Leduc de son intervention. Dans la recommandation, nous renvoyons expressément à la loi sur les soins palliatifs, mais même sans cette loi nous serions attentifs à ce problème.*

En ce qui concerne l'amendement de Mme De Schamphelaere, je souligne que nous étions déjà sur la même position lorsque nous rédigeons les recommandations. En effet, nous sommes tous conscients qu'il faudra plus d'argent. Le rapport de la cellule d'évaluation fait la somme de tous les besoins dans toutes les structures possibles. On y lit par exemple que les équipes de soutien dans les hôpitaux ont

positief saldo van 148 miljoen euro is. Wij feliciteren hem daarvoor en besluiten dat de onderfinanciering van de palliatieve zorg aldus kan worden verholpen.

Mevrouw Jeannine Leduc (VLD). – Ik feliciteer al wie zich ingespannen heeft om deze resolutie tot een goed einde te brengen. Ik ben het op vele punten eens met de collega's De Roeck en De Schamphelaere, maar onderstreef dat zowel de wet betreffende de euthanasie als de wet betreffende de palliatieve zorg slechts na lange en moeizame gesprekken tot stand zijn gekomen. De palliatieve zorg heeft veel aandacht gekregen naar aanleiding van de wet betreffende de euthanasie. Mensen willen uiteraard zo lang mogelijk leven en we zijn het er mee eens dat mensen die ongeneeslijk ziek zijn en ondraaglijke pijn lijden in eerste instantie de best mogelijke palliatieve zorg moeten krijgen, van goed opgeleide zorgverleners. We hoorden gisteren in het centrum van Wim Distelmans dat de palliatieve eenheden nog onvoldoende bekend zijn, zeker bij het ruime publiek. We moeten daar blijven aan werken.

De therapeutische hardnekkigheid slorpt op dit ogenblik nog altijd immens veel geld op. We vinden dat die moet worden afgebouwd. Er is veel ontzettend dure apparatuur en omdat die moet renderen wordt ze te veel gebruikt voor mensen die dergelijke onderzoeken misschien niet meer nodig hebben. Dat geld zou kunnen worden gebruikt voor de palliatieve zorgverstrekking. Er is op dat vlak al een lange weg afgelegd, maar het einde van de weg is nog niet in zicht. We zullen het beleid van palliatieve zorg ondersteunen en willen dat ook voor iedereen duidelijk maken.

Mijn bijzondere aandacht gaat naar de groepen van zorgverstrekkers die de patiënten thuis met de beste palliatieve zorg omringen. Het kan immers niet genoeg gezegd worden dat terminaal zieke patiënten weg willen uit de koude ziekenkamer en thuis willen sterven, in de warmte van het gezin en omringd met de beste zorg. Dat moet voorrang krijgen.

Ik wil nogmaals onderstrepen dat het dankzij de wetgeving betreffende de euthanasie en de palliatieve zorgverstrekking is dat alles in beweging is gekomen.

De palliatieve zorg is belangrijk voor de VLD en de andere partijen die meegewerkt hebben aan de totstandkoming van de wetgeving. We hebben altijd geopteerd voor palliatieve zorg en, als het niet anders kan, voor euthanasie, maar nooit voor het één of het ander. We zullen er alles aan doen om de aandacht hiervoor levendig te houden en er de nodige middelen voor te vinden.

Mevrouw Jacinta De Roeck (SP.A-SPIRIT), rapporteur. – Ik dank mevrouw Leduc voor haar betoog. In de aanbeveling verwijzen wij uitdrukkelijk naar de wet op de palliatieve verzorging, al zouden we ook zonder die wet aandacht hebben voor dat probleem.

Wat het amendement van mevrouw De Schamphelaere betreft, wijs ik erop dat we allemaal op dezelfde lijn zaten toen we de aanbevelingen hebben opgesteld. We zijn er ons immers allemaal van bewust dat er meer geld nodig is. In het verslag van de evaluatiecel wordt een optelsom gemaakt van alle noden in alle mogelijke structuren. In het verslag staat bijvoorbeeld dat de support teams in de ziekenhuizen meer

besoin de plus d'argent pour travailler efficacement. Dans un certain nombre d'hôpitaux, ces équipes de soutien n'existent toutefois que sur le papier. Elles reçoivent de l'argent pour fonctionner mais elles ne travaillent pas. Cet argent qui n'est pas correctement affecté a été comptabilisé par la cellule d'évaluation. Nous devons d'abord veiller à combler ces lacunes plutôt que de donner encore plus d'argent. Nous devons intéresser les directions et les structures hospitalières aux soins palliatifs. En effet, il y a des infirmiers désireux de prodiguer des soins palliatifs mais qui constatent que la direction de l'hôpital n'y est pas réellement favorable. Il faut aussi de l'argent pour la formation mais c'est une compétence de la Flandre et de la Wallonie. Je comprends bien que Mme De Schamphelaere dise qu'il faut dès maintenant affecter 20 millions aux soins palliatifs. Toutefois, nous sommes restés réalistes dans notre recommandation et nous avons obtenu l'appui de certains membres de l'opposition. C'est avec le ministre, mais surtout avec la Cellule d'évaluation des soins palliatifs, que nous voulons établir des lignes de conduite, fixer les priorités et veiller à donner de l'argent aux structures. Cependant nous voulons aussi faire en sorte qu'il y ait dans ces structures des personnes suffisamment formées. L'argent seul ne nous permet pas de progresser s'il n'y a pas de know-how ou s'il n'y en pas en suffisance.

Je me réjouis du lancement, hier, de l'initiative concernant les infirmières spécialisées dans la fin de vie, les LEIFnurses. LEIF signifie LevensEinde Informatie Forum, Forum d'information sur la fin de vie. Grâce à cette initiative, des infirmiers reçoivent une formation sur l'ensemble des questions touchant à la fin de vie. Dans la plupart des cas ce sont des soins palliatifs. Mais il ne s'agit pas seulement de formation professionnelle. Ces infirmiers doivent aussi veiller à la mise en œuvre effective des décisions prises. Nous n'obtiendrons pas ce résultat en donnant vingt millions, mais en élaborant un plan financier réaliste et avec une commission qui le soutient à fond et qui interroge tous les six mois la cellule d'évaluation et le ministre Demotte sur les progrès réalisés.

Mme Jeannine Leduc (VLD). – *Nous mourrons tous. Nous espérons tous que nous partirons en douceur mais nous savons que, pour au moins un tiers des personnes, ce ne sera pas le cas. Elles sont confrontées à la douleur et à la déchéance.*

Il serait scandaleux que des moyens déjà disponibles aujourd'hui ne soient pas ou mal utilisés. C'est pourquoi il faut une bonne coordination dans ce domaine, de sorte qu'on investisse tant dans la formation et la spécialisation que dans l'accompagnement actif des personnes impliquées dans les soins à domicile, les hôpitaux et les institutions de soins, et que ces moyens soient affectés au mieux. C'est notre mission d'y veiller.

Mme Mia De Schamphelaere (CD&V). – *La question est de savoir si le rapport de la commission d'évaluation, l'organe officiel créé sur la base de la loi sur les soins palliatifs, est digne de foi. Les montants cités dans ce rapport reflètent-ils les besoins réels ou cette assemblée en doute-t-elle ?*

Mme Jacinta De Roeck (SP.A-SPIRIT), corapporteuse. – *Nous n'en doutons pas mais les moyens doivent être*

geld nodig hebben om efficiënt te kunnen werken. In een aantal ziekenhuizen bestaan die support teams evenwel alleen op papier. Ze krijgen geld om te werken, maar toch werken ze niet. Dat bedrag, dat niet correct wordt aangewend, wordt door de evaluatiecel meegeteld. We moeten er op toezien dat die leemtes worden opgevuld, veeleer dan nu nog meer geld te geven. We moeten de directies, de ziekenhuisstructuren warm maken voor palliatieve verzorging. Nu zijn er immers verpleegkundigen die wel palliatieve verzorging willen geven, maar vaststellen dat de ziekenhuisdirectie daar niet echt toe geneigd is. Er moet ook geld gaan naar de opleiding, maar dat is ook een bevoegdheid voor Vlaanderen en Wallonië. Ik begrijp wel dat mevrouw De Schamphelaere zegt dat nu 20 miljoen moet worden uitgetrokken voor palliatieve verzorging. Wij zijn echter realistisch in onze aanbeveling, en krijgen daarvoor ook steun van sommige oppositieleden. Wij willen samen met de minister, maar vooral samen met de Evaluatiecel Palliatieve Zorg, de krijtlijnen uittekenen, prioriteiten vastleggen en zorgen dat we geld geven voor de structuren. We willen er echter ook voor zorgen dat er voldoende opgeleide mensen zijn in die structuren. Geld alleen helpt ons niet vooruit als er geen of niet voldoende knowhow aanwezig is.

Het verheugt mij ook dat gisteren het initiatief inzake de LEIFnurses werd gelanceerd. LEIF staat voor levensEinde-informatieforum. Via dat initiatief krijgen verpleegkundigen een opleiding over alles wat te maken heeft met levensbeëindiging. In de meeste gevallen is dat palliatieve verzorging. Het gaat echter niet alleen om een professionele opleiding. Deze verpleegkundigen moeten er ook voor zorgen dat de terzake genomen beslissingen ook daadwerkelijk worden uitgevoerd. Dat bereiken we niet door 20 miljoen te geven, maar wel met een realistisch financieel plan en met een commissie die daar volledig achter staat en die om de zes maanden de evaluatiecel en minister Demotte ondervraagt over de vorderingen.

Mevrouw Jeannine Leduc (VLD). – We zullen allemaal sterven. We hopen allen dat we zachtjes kunnen vertrekken, maar we weten dat dit zeker voor één derde van de mensen niet is weggelegd. Zij worden geconfronteerd met pijn en aftakeling.

Het zou een schande zijn indien middelen die er nu al zijn, niet of verkeerd gebruikt worden. Daarom is in deze materie een goede coördinatie nodig, zodat zowel in de opleiding, in de specialisatie als in de actieve begeleiding van de betrokkenen in de thuiszorg, de ziekenhuizen en de verzorgingsinstellingen wordt geïnvesteerd en de middelen op de beste wijze worden besteed. Het is onze taak om daarop toe te zien.

Mevrouw Mia De Schamphelaere (CD&V). – De vraag is of het rapport van de evaluatiecommissie, dat het officiële orgaan is dat werd aangesteld op basis van de wet op de palliatieve zorg, geloofwaardig is. Weerspiegelen de bedragen die daarin worden vermeld de reële noden of twijfelt deze vergadering daaraan?

Mevrouw Jacinta De Roeck (SP.A-SPIRIT), corapporteur. – Wij twijfelen daar niet aan, maar de middelen moeten echt

réellement disponibles, tant au niveau fédéral qu'à celui des entités fédérées. Je trouverais malheureux que des moyens soient dégagés pour une chose qui ne sera pas réalisée, soit parce qu'il manque la volonté pour le faire, soit à défaut de personnes suffisamment formées. En tant que bonne mère de famille, je souhaite que l'argent libéré pour les soins palliatifs soit effectivement utilisé à cet effet. Nous avons donc la même préoccupation mais peut-être suis-je un peu plus réaliste parce que j'appartiens à la majorité. Je suis également favorable aux 20 millions mais dans un autre délai.

- La discussion est close.
- Le vote sur l'amendement est réservé.
- Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble de la proposition de résolution.

Ordre des travaux

Mme la présidente. – Je propose que soient posées certaines demandes d'explications figurant à l'ordre du jour de cet après-midi.

Demande d'explications de M. Hugo Vandenberghe à la vice-première ministre et ministre de la Justice sur «le nombre élevé de personnes internées dans des prisons» (n° 3-1627)

Mme la présidente. – Mme Gisèle Mandaila Malamba, secrétaire d'État aux Familles et aux Personnes handicapées ; adjointe au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique, répondra.

M. Hugo Vandenberghe (CD&V). – *Depuis cinq ans, dans notre pays, le nombre de personnes internées dans une prison a augmenté d'environ un millier. Plus ou moins 1.000 des 3.300 internés se trouvent donc dans une prison ordinaire. C'est ce qui ressort des chiffres du SPF Justice. Lors de la discussion sur la surpopulation dans nos prisons, il a d'ailleurs été souligné qu'un accueil adapté des personnes internées résoudrait de nombreux problèmes.*

Voici cinq ans, 450 internés se trouvaient dans des prisons néerlandophones ; en mars 2006, ils étaient déjà 580. Puisqu'il n'existe pour l'instant dans notre pays aucun centre de haute sécurité pour les patients psychiatriques dangereux, les personnes internées sont incarcérées.

On estime pourtant qu'une personne qui ne se voit infliger aucune peine après avoir commis un délit parce que ses actes ne peuvent être contrôlés, n'a pas sa place dans une cellule. En prison, les internés bénéficient à peine d'un accompagnement, ce qui ne peut que renforcer leur comportement de manière négative. Dans la prison pour femmes de Bruges, il y a un seul psychiatre pour toutes les détenues.

Le personnel pénitentiaire est lui aussi demandeur d'un bannissement des prisons des personnes internées. Les gardiens de prisons, peu formés à l'encadrement des personnes internées, se plaignent de leur indocilité. La semaine passée, une grève spontanée a encore éclaté parmi le

op tafel liggen, zowel op het federale niveau, als op het niveau van de deelgebieden. Ik zou het zonde vinden dat er middelen zijn voor iets wat niet ingevuld wordt, hetzij omdat de wil daartoe niet bestaat, hetzij omdat dat nog onmogelijk is bij gebrek aan voldoende opgeleide mensen. We moeten dat op elkaar afstemmen. Als goede huismoeder wil ik dat het geld dat vrijkomt voor palliatieve zorg ook effectief daarvoor wordt gebruikt. We hebben dus dezelfde bekommernis, maar misschien ben ik, omdat ik deel uitmaak van de meerderheid, wat realistischer. Ik ben ook voorstander van die 20 miljoen, maar binnen een ander tijdsbestek.

- De bespreking is gesloten.
- De stemming over het amendement wordt aangehouden.
- De stemming over het voorstel van resolutie in zijn geheel heeft later plaats.

Regeling van de werkzaamheden

De voorzitter. – Ik stel voor een deel van de vragen om uitleg te behandelen die op de agenda van vanmiddag staan.

Vraag om uitleg van de heer Hugo Vandenberghe aan de vice-eerste minister en minister van Justitie over «het grote aantal geïnterneerden in gevangenissen» (nr. 3-1627)

De voorzitter. – Mevrouw Gisèle Mandaila Malamba, staatssecretaris voor het Gezin en Personen met een handicap, toegevoegd aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, antwoordt.

De heer Hugo Vandenberghe (CD&V). – In vergelijking met vijf jaar geleden is het aantal geïnterneerden dat in ons land in een gevangenis verblijft, gestegen tot ongeveer duizend. Van de 3.300 geïnterneerden zitten er dus zo'n 1.000 in een gewone gevangenis, zo blijkt uit cijfers van de FOD Justitie. Naar aanleiding van de discussie over de overbevolking van onze gevangenissen werd er overigens op gewezen dat een gepaste opvang van geïnterneerden al heel wat problemen zou oplossen.

Vijf jaren geleden zaten er 450 geïnterneerden in Nederlandstalige gevangenissen; in maart 2006 waren dat er al 580. Omdat er in ons land vooralsnog geen zwaar beveiligde centra voor gevaarlijke psychiatrie patiënten bestaan, worden geïnterneerden in de gevangenis opgesloten.

Nochtans wordt ervan uitgegaan dat iemand die na een misdrijf geen straf krijgt omdat hij zijn daden niet kan controleren, ook niet thuis hoort in de cel. In de gevangenis krijgen geïnterneerden nauwelijks begeleiding, hetgeen hun gedrag in de negatieve zin alleen maar versterkt. In de Brugse vrouwengevangenis staat nauwelijks één psychiater ter beschikking voor alle gevangenen.

Ook het gevangenispersoneel is vragende partij om geïnterneerden uit de gevangenissen te bannen. Cipers, die nauwelijks geschoold zijn in het begeleiden van geïnterneerden, klagen over de onhandelbaarheid van geïnterneerden. Vorige week brak nog een spontane staking

personnel de la prison de Turnhout après un incident avec un interné agressif.

Bien que ces chiffres soulignent clairement la gravité du problème, le gouvernement a déclaré le 3 mai 2006, en commission de la Justice du Sénat, qu'il n'a pas l'intention de prendre, durant cette législature, des mesures relatives à la problématique des malades mentaux et au placement des internés dans des prisons ordinaires. La législation n'est pas adaptée aux exigences minimales prévues par la Convention européenne des droits de l'homme pour le traitement des malades mentaux.

Dans certains cas, la situation d'une personne incarcérée, dont l'état mental exige un traitement médical qui ne peut lui être prodigué dans un établissement pénitentiaire, est incompatible avec l'article 3 de la Convention. Je rappelle l'affaire Aerts dans laquelle la Belgique fut condamnée notamment parce que l'intéressé avait été laissé dans une division psychiatrique d'une prison qui n'était pas adaptée à ses besoins thérapeutiques et à son état médical.

Même un arrêt de la Cour européenne des droits de l'homme de Strasbourg n'a aucune influence sur ce gouvernement. On ne fait rien pour remédier au traitement moyenâgeux des malades mentaux incarcérés dans notre pays. La Belgique sera certainement encore condamnée au cours des prochaines années.

Quelles conclusions la ministre tire-t-elle des incidents qui sont survenus ces derniers temps avec des internés agressifs placés en cellule ?

Quelles mesures la ministre entend-elle prendre pour éviter des incidents de ce genre et une escalade des problèmes ?

La ministre envisage-t-elle d'étendre l'accompagnement psychiatrique dans les prisons et de trouver des solutions adaptées en attendant l'ouverture d'une institution psychiatrique en 2010 ? À ce moment-là, il y aura une autre majorité et un autre gouvernement. Je ne crois pas dans les promesses qu'un ministre fait pour après les élections. Il ne devra en effet pas les tenir.

Mme Gisèle Mandaila Malamba, secrétaire d'État aux Familles et aux Personnes handicapées, adjointe au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique. – *Depuis son entrée en fonction, la ministre Onkelinx a constaté l'existence de graves problèmes avec les personnes internées dans des prisons belges. Pendant des années, on n'a pas investi dans le traitement des internés, pourtant prévu dans la loi du 1er juillet 1964.*

La ministre a choisi de ne pas adapter la loi mais de prendre des mesures concrètes pour résoudre partiellement les problèmes dans les prisons.

Depuis 2005, l'INAMI paie l'intégralité de la facture des soins prodigués aux personnes internées placées dans des établissements externes de défense sociale, tout comme pour les patients qui séjournent dans un hôpital psychiatrique. La division psychiatrique de la prison de Lantin est rénovée, avec 40 places en deux phases dès le 1er septembre 2006. À Paifve, dès 2007, 80 places supplémentaires seront créées en deux phases. En Flandre, deux nouvelles institutions pouvant accueillir 390 personnes internées sont créées. Des équipes

uit onder het gevangenispersoneel van de gevangenis van Turnhout nadat zich een incident met een agressieve geïnterneerde voordeed.

Hoewel deze cijfers toch duidelijk de ernst van het probleem onderstrepen, verklaarde de regering op 3 mei 2006 in de commissie voor de Justitie van de Senaat dat ze niet van plan is om nog deze legislatuur maatregelen te treffen die betrekking hebben op de geestesziekenproblematiek en het plaatsen van geïnterneerden in gewone gevangenissen. De wetgeving wordt niet aangepast aan de minimale vereisten waarin het EVRM voor de behandeling van geesteszieken voorziet.

Een persoon gevangenzetten wiens geestestoestand een medische behandeling vereist die hem niet kan worden verleend in een strafinrichting, is in bepaalde gevallen onverenigbaar met artikel 3 van het EVRM. Ik herinner aan de zaak-Aerts waarin België onder meer werd veroordeeld omdat de betrokkene in een psychiatrie afdeling van een gevangenis werd gelaten die niet aangepast was aan zijn therapeutische behoeften en zijn medische toestand.

Zelfs een arrest van het Europese Hof voor de mensenrechten te Straatsburg heeft op deze regering geen enkele invloed. Aan de middeleeuwse behandeling van de geesteszieken die in ons land in gevangenissen worden opgesloten, wordt niets gedaan. België zal in de volgende jaren ongetwijfeld nog rechterlijke veroordelingen oplopen.

Wat concludeert de minister uit de incidenten die zich de jongste tijd voordeden met agressieve geïnterneerden die in de gewone cel zitten?

Welke maatregelen wil de minister nemen om incidenten van deze aard en een escalatie van het probleem te voorkomen?

Plant de minister de psychiatrie begeleiding in gevangenissen uit te breiden en ad hoc oplossingen te vinden in afwachting van de operationalisering van een eigen psychiatrie instelling in 2010? Op dat ogenblik zal er een andere meerderheid en een andere regering zijn. Ik geloof niet in de beloften die een minister over verkiezingen heen doet. Hij zal die beloften immers niet moeten houden.

Mevrouw Gisèle Mandaila Malamba, staatssecretaris voor het Gezin en Personen met een handicap, toegevoegd aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid. – Van bij haar aantreden heeft minister Onkelinx vastgesteld dat er grote problemen zijn met de geïnterneerden in de Belgische gevangenissen. Gedurende jaren is niet geïnvesteerd in de behandeling van geïnterneerden, hoewel dat in de wet van 1 juli 1964 was vastgelegd.

De minister heeft ervoor geopteerd om niet de wet aan te passen, maar om concrete maatregelen te nemen om de problemen in de gevangenissen gedeeltelijk op te lossen.

Het RIZIV betaalt sinds 2005 de totale zorgfactuur van geïnterneerden die in externe instellingen voor sociaal verweer zijn geplaatst, net zoals voor patiënten die in een regulier psychiatrie ziekenhuis verblijven. De psychiatrie afdeling van de gevangenis van Lantin wordt gerenoveerd (40 plaatsen in twee stappen vanaf 1 september 2006). In Paifve zullen vanaf 2007 in twee fasen 80 extra plaatsen worden ingericht. In Vlaanderen worden twee nieuwe instellingen met plaats voor 390 geïnterneerden

de soins multidisciplinaires interviennent dans les divisions psychiatriques des prisons et les divisions de défense sociale de la Justice. Ces équipes s'occuperont du traitement des personnes internées et se composeront d'un psychiatre, d'un psychologue, d'un assistant social, d'un infirmier psychiatrique, d'un ergothérapeute et d'un kinésithérapeute.

Dans sa question, M. Vandenberghe fait référence à un incident survenu avec un interné agressif dans la prison de Turnhout. L'intéressé a reçu des soins médicaux et psychiatriques et, après l'incident, il a été immédiatement transféré dans un autre département de défense sociale.

En psychiatrie légale aussi, on recourt à la pratique qui consiste à transférer des patients d'une institution vers une autre. De cette manière, les personnes internées et le personnel peuvent mieux respirer.

Avec l'introduction des équipes de soins multidisciplinaires, les internés recevront les soins nécessaires en attendant l'ouverture des institutions de Gand et d'Anvers.

M. Hugo Vandenberghe (CD&V). – *La discussion sera poursuivie en commission de la Justice.*

Demande d'explications de M. Hugo Vandenberghe au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique sur «la population de moustiques dans notre pays et les conséquences possibles pour la santé publique» (n° 3-1628)

Mme la présidente. – Mme Gisèle Mandaila Malamba, secrétaire d'État aux Familles et aux Personnes handicapées ; adjointe au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique, répondra.

M. Hugo Vandenberghe (CD&V). – *Selon quelques entomologistes, nous savons beaucoup trop peu de chose sur les moustiques qui volent dans notre pays. Dans De Huisarts, les chercheurs estiment que cela peut être très dangereux à terme pour la santé publique.*

Le dernier comptage de moustiques en Belgique date d'un siècle. À l'époque, 22 espèces avaient été enregistrées. Selon l'Institut royal des sciences naturelles de Belgique, le nombre exact devrait tourner autour de trente. Il ne s'agit que d'une fraction des 4.500 moustiques et mouches indigènes connus des scientifiques.

Il est par conséquent grand temps de mener une étude sur la population de moustiques dans notre pays car, en raison du réchauffement de notre climat, le risque est grand que d'autres moustiques apparaissent et survivent chez nous. Cela peut être dangereux. Ainsi, on a déjà signalé dans notre pays des moustiques tigres porteurs de sérieux virus.

Le ministre estime-t-il indiqué de soutenir l'étude de la population de moustiques dans notre pays ?

Quelles mesures prendra-t-il pour avoir un aperçu clair des sortes de moustiques dangereuses dans notre pays ?

ingericht. In de psychiatrische afdelingen van de gevangenis en in de afdelingen sociaal verweer van Justitie komen multidisciplinaire zorgesquipes. Die zullen instaan voor de behandeling van de geïnterneerden en ze zullen bestaan uit een psychiater, een psycholoog, een maatschappelijk assistent, een psychiatrisch verpleegkundige, een ergotherapeut en een kinesitherapeut.

De heer Vandenberghe verwees in zijn vraag naar een incident met een agressieve geïnterneerde in de gevangenis van Turnhout. De betrokken persoon werd medisch en psychiatrisch behandeld en hij werd na de incidenten onmiddellijk overgeplaatst naar een andere afdeling tot bescherming van de maatschappij.

De praktijk om patiënten van de ene inrichting naar een andere over te plaatsen wordt ook in de forensische psychiatrie toegepast. Zodoende krijgen de geïnterneerde en het personeel meer ademruimte.

Met de introductie van de multidisciplinaire zorgesquipes zullen de geïnterneerden reeds de nodige zorg krijgen in afwachting van de opening van de instellingen te Gent en te Antwerpen.

De heer Hugo Vandenberghe (CD&V). – De discussie zal in de commissie voor de Justitie worden voortgezet.

Vraag om uitleg van de heer Hugo Vandenberghe aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid over «de muggenpopulatie in ons land en de mogelijke gevolgen hiervan op de volksgezondheid» (nr. 3-1628)

De voorzitter. – Mevrouw Gisèle Mandaila Malamba, staatssecretaris voor het Gezin en Personen met een handicap, toegevoegd aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, antwoordt.

De heer Hugo Vandenberghe (CD&V). – Waarschijnlijk denkt de staatssecretaris dat mijn vraag om uitleg muggenzifterij is, maar dat is niet het geval. Volgens enkele entomologen weten we immers veel te weinig over de muggen die in ons land rondvliegen. Op termijn kan dat erg gevaarlijk zijn voor de volksgezondheid, stellen de onderzoekers in *De Huisarts*.

De laatste muggentelling in België dateert van een eeuw geleden. Toen werden een 22-tal soorten steekmuggen geregistreerd. Volgens het Belgisch Instituut voor natuurwetenschappen zou het echte aantal rond de dertig liggen. Die dertig zijn maar een fractie van de 4.500 inheemse muggen en vliegen die bij de wetenschappers bekend zijn.

Het is bijgevolg hoog tijd om een onderzoek in te stellen naar de muggenpopulatie in ons land, daar met de opwarming van ons klimaat de kans groot is dat andere muggen hier opduiken en overleven. Dat kan gevaarlijk zijn. Zo werden in ons land reeds tijgermuggen, drager van serieuze virussen, gesignaleerd. Een onderzoek is echter tijdrovend en zeer duur.

Acht de minister het raadzaam het onderzoek naar de muggenpopulatie in ons land te ondersteunen?

Welke maatregelen zal hij nemen om een duidelijk zicht te

Le ministre estime-t-il indiqué d'informer la population sur les éventuels dangers d'une piqûre de moustique ?

Mme Gisèle Mandaila Malamba, secrétaire d'État aux Familles et aux Personnes handicapées, adjointe au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique. – *Je lis la réponse du ministre Demotte.*

La dernière étude importante visant à inventorier les populations de moustiques en Belgique date de 1915, bien que des études plus modestes aient été menées ultérieurement. J'estime également qu'une nouvelle étude est nécessaire.

Le professeur Coosemans, du service d'entomologie de l'Institut de médecine tropicale, a introduit auprès du SPF Politique scientifique un projet d'étude d'une durée de quatre ans, qui pourra débiter dès qu'elle sera approuvée, espérons-le, dans le courant de cette année ou au début de l'année prochaine.

Dans cette étude, la Belgique est divisée en parcelles de 10 km² qui seront étudiées à trois reprises. Certains régions à risques seront également examinées.

L'étude est réalisée en collaboration avec l'UCL et l'Institut royal des sciences naturelles de Belgique. Le projet examinera si les populations de moustiques indigènes, soit quelque 25 espèces, présentent un modèle comportemental modifié, éventuellement à la suite de changements environnementaux, et étudiera l'évolution de moustiques exotiques de zones tropicales et subtropicales. On examinera surtout quels moustiques exotiques peuvent survivre en Belgique.

Cette étude scientifique donnera un aperçu précis des populations de moustiques indigènes et exotiques en Belgique. J'attire encore l'attention sur le fait que cette étude durera quatre ans et que les résultats définitifs ne seront disponibles qu'ensuite.

Il n'y a absolument aucune raison de paniquer car les risques sont pour l'instant extrêmement faibles et il est inutile d'informer la population des éventuels dangers, si ce n'est ceux qui sont propres à toute piqûre d'insecte, comme les réactions allergiques.

Demande d'explications de M. Hugo Vandenberghe au ministre de l'Emploi sur «le projet "Internet pour tous"» (n° 3-1618)

Mme la présidente. – Mme Gisèle Mandaila Malamba, secrétaire d'État aux Familles et aux Personnes handicapées ; adjointe au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique, répondra.

M. Hugo Vandenberghe (CD&V). – *Selon certaines sources, la campagne « Internet pour tous » ne se déroulerait pas*

krijgen op de gevaarlijke muggensoorten in ons land?

Acht de minister het wenselijk de bevolking in te lichten over de mogelijke gevaren verbonden aan een muggensteek?

Mevrouw Gisèle Mandaila Malamba, staatssecretaris voor het Gezin en Personen met een handicap, toegevoegd aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid. – Ik lees het antwoord van minister Demotte.

De laatste belangrijke inventarisatiestudie over de muggenpopulaties in België dateert van 1915, hoewel later nog kleinere studies werden uitgevoerd. Ik ben dan ook van mening dat een nieuwe studie noodzakelijk is.

Professor Coosemans van de dienst Entomologie van het Instituut voor tropische geneeskunde heeft een project tot onderzoek met een onderzoeksduur van vier jaar ingediend bij de POD Wetenschapsbeleid dat, zodra het is goedgekeurd – hopelijk nog in de loop van dit jaar en anders begin volgend jaar – van start zal gaan.

In deze studie wordt België verdeeld in vierkanten van 10 km², die driemaal zullen worden onderzocht. Ook bepaalde risicogebieden zullen worden onderzocht.

De studie gebeurt in samenwerking met de UCL en het Koninklijk Belgisch Instituut voor natuurwetenschappen. Het project zal nagaan of de inheemse muggenpopulaties, een vijftiwintigtal soorten, een gewijzigd gedragspatroon vertonen, eventueel ingevolge milieuveranderingen, en de evolutie van uitheemse muggen uit subtropische en tropische gebieden bestuderen. Er zal vooral worden onderzocht welke uitheemse muggen in staat zijn in België te overleven. Het gaat dan vooral om muggen van het geslacht *Aedes*, die de winterperiode kunnen overleven of die droogte- of koudebestendige eitjes leggen, zoals *Aedes albopictus*, de tijgermug, die vanuit Zuidoost-Azië gemigreerd is naar Albanië en vervolgens naar andere landen van het Middellandse-Zeegebied, zoals Italië en Zuid-Frankrijk, en die een vector voor tropische ziekten kunnen zijn.

Deze wetenschappelijke studie zal een duidelijk inzicht geven in de inheemse en uitheemse muggenpopulaties in België. Ik vestig er nogmaals de aandacht op dat deze studie vier jaar zal duren en dat de definitieve resultaten pas daarna beschikbaar zullen zijn.

Er is helemaal geen reden tot paniek, want op het ogenblik zijn de risico's uitermate klein en is er geen reden om de bevolking op mogelijke gevaren te wijzen, behalve dan de gevaren eigen aan elke insectenbeet, zoals allergische reacties.

Vraag om uitleg van de heer Hugo Vandenberghe aan de minister van Werk over «het "Internet voor iedereen"-project» (nr. 3-1618)

De voorzitter. – Mevrouw Gisèle Mandaila Malamba, staatssecretaris voor het Gezin en Personen met een handicap, toegevoegd aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, antwoordt.

De heer Hugo Vandenberghe (CD&V). – Volgens bepaalde bronnen zou het niet goed gaan met de 'Internet voor

bien. Il ressort de questions posées à quelques vendeurs du package « Internet pour tous » que le public n'est pas très demandeur. Le nombre d'exemplaires vendus va de « aucun » à « quelques-uns ». Pourtant l'enquête préalable révélait un très grand intérêt.

Les vendeurs disent que ce n'est pas tant l'intérêt qui pose problème, mais plutôt les limites du package en question. En outre, certains vendeurs offrent pour 50 euros de moins un ordinateur avec un disque dur plus important et un écran plus large. Un autre écueil réside dans la connexion à large bande light, qui s'avère insuffisante pour des transferts importants.

Je souhaiterais recevoir du ministre une réponse aux questions suivantes.

Quelles conclusions le gouvernement tire-t-il des résultats décevants de la campagne « Internet pour tous » ?

Quelles mesures le ministre prendra-t-il pour rendre le projet « Internet pour tous » plus attractif ?

Quels objectifs le projet « Internet pour tous » doit-il atteindre pour fin 2006 ?

Mme Gisèle Mandaila Malamba, secrétaire d'État aux Familles et aux Personnes handicapées, adjointe au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique. – *Les packages « Internet pour tous » ne sont sur le marché que depuis le 19 avril 2006. La campagne se déroule depuis moins d'un mois et il est un peu prématuré de tirer dès à présent des conclusions. L'intérêt des gens augmente sans cesse. Cela ressort de tous les mails et appels téléphoniques qui arrivent chaque jour. Les consortiums le confirment également. Le nombre de candidats acheteurs qui visitent leur site web et ont des contacts téléphoniques est important alors que la campagne vient seulement de commencer.*

Un dépliant portant toutes les informations utiles sur le package, l'avantage fiscal, les consortiums, etc., est distribué par le biais des bureaux de poste. De plus, durant quelques jours des spots radio s'adressant au groupe cible sont diffusés. Enfin, chaque famille recevra une lettre soulignant l'utilité de l'usage de l'ordinateur et d'internet et présentant le package « Internet pour tous ». Outre la campagne d'information, le secteur envisage aussi une campagne de promotion. Quelques consortiums ont déjà lancé des spots télévisés et les premiers dépliants publicitaires sont distribués.

L'objectif est de mettre le plus de personnes possible en contact avec l'ordinateur et internet. Le package « Internet pour tous » est une offre très intéressante sur le plan du rapport qualité-prix et une possibilité dont les gens peuvent profiter jusque fin décembre. C'est un package tout compris et prêt à l'emploi qui est plus que suffisant pour celui qui est confronté pour la première fois à l'ordinateur et à internet. L'exemple cité par M. Vandenberghe concerne un ordinateur sans connexion internet. Le package des pouvoirs publics contient non seulement le matériel et le logiciel, mais aussi un abonnement internet à large bande pour un an, d'une valeur de 360 euros, ainsi qu'une formation de base. N'oubliez pas non plus l'avantage fiscal de 147,50 euros pour un ordinateur de bureau et de 172 euros pour un portable. Jusqu'à présent, aucune autre offre ne peut égaler le package des pouvoirs

Iedereen'-campagne. Een rondvraag bij enkele aanbieders van het 'Internet voor Iedereen'-pakket leert dat het publiek niet echt warm loopt. Het aantal verkochte exemplaren varieert van 'geen enkel' tot 'een paar'. Nochtans leerde het vooronderzoek dat er heel veel interesse bestond.

Verkopers melden dat niet zozeer de belangstelling het probleem is, maar wel de beperkingen van het 'Internet voor Iedereen'-pakket. Sommige verkopers bieden bovendien voor 50 euro minder een computer met een grotere harde schijf en een ruimer scherm. Een ander struikelblok vormt de light breedbandverbinding, die voor zware downloads onvoldoende blijkt te zijn.

Graag kreeg ik van de minister een antwoord op de volgende vragen.

Welke conclusies trekt de regering uit de tegenvallende resultaten van de 'Internet voor Iedereen'-campagne?

Welke maatregelen zal de minister nemen om het 'Internet voor Iedereen'-project aantrekkelijker te maken?

Welke doelstellingen dient het 'Internet-voor-Iedereen'-project tegen eind 2006 te bereiken?

Mevrouw Gisèle Mandaila Malamba, staatssecretaris voor het Gezin en Personen met een handicap, toegevoegd aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid. – *De 'Internet voor Iedereen'-pakketten zijn pas sinds 19 april 2006 op de markt. De campagne loopt vandaag dus nog geen maand en nu al conclusies trekken is dan ook een beetje voorbarig. De interesse van de mensen is nog steeds groot. Dat blijkt uit alle mails en telefoons die dagelijks binnenlopen. Ook de consortia bevestigen het. Het aantal kandidaat-kopers dat hun website bezoekt en telefonisch contact opneemt, is groot. En de campagne is nog maar pas begonnen.*

Via de postkantoren wordt een folder verspreid met alle nuttige info over het pakket, het fiscaal voordeel, de consortia, enzovoort. Verder worden er gedurende een aantal dagen radiospots uitgezonden die zich tot de doelgroep richten. Tot slot zal elk gezin nog een brief ontvangen waarin het nut van pc- en internetgebruik wordt onderstreept en het 'Internet voor Iedereen'-pakket wordt voorgesteld. Naast de informatiecampagne plant de sector ook een promotiecampagne. Enkele consortia hebben al televisiespots gelanceerd en ook de eerste reclamefolders worden verspreid. Dit is nog maar het begin.

De doelstelling is zoveel mogelijk mensen in contact brengen met de computer en het internet. Het 'Internet voor Iedereen'-pakket is qua prijs-kwaliteitverhouding een zeer interessant aanbod en een mooie kans die mensen nog tot eind december kunnen grijpen. Het is een startklaar all-inpakket dat meer dan voldoende is voor iemand die voor het eerst met de computer en het internet kennismaakt. Het voorbeeld dat de heer Vandenberghe gaf, betreft een computer zonder internetaansluiting. Het pakket van de overheid omvat niet alleen hard- en software, maar ook een internetbreedbandabonnement voor één jaar ter waarde van 360 euro en een basisopleiding. Vergeet uiteraard ook niet het fiscaal voordeel van 147,50 euro voor een desktop en 172 euro voor een laptop. Tot vandaag kan geen enkele andere aanbieding het pakket van de overheid evenaren. De

publics.

Demande d'explications de M. Hugo Vandenberghe au ministre de l'Emploi sur «le financement du système des titres-services» (n° 3-1626)

Mme la présidente. – Mme Gisèle Mandaila Malamba, secrétaire d'État aux Familles et aux Personnes handicapées ; adjointe au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique, répondra.

M. Hugo Vandenberghe (CD&V). – *En raison de leur succès persistant, les titres-services ont représenté l'an dernier un coût net de 210,1 millions d'euros pour les autorités fédérales. C'est ce qui figure dans un rapport d'évaluation du bureau d'études IDEA Consult qui souligne le succès du système, particulièrement en Flandre. Par rapport à 2004, le nombre d'utilisateurs a doublé en 2005 ; le nombre d'emplois ainsi créés a connu une hausse spectaculaire, ce qui a facilité l'accès de certains groupes défavorisés au marché de l'emploi.*

Le revers de la médaille est cependant le financement du système. L'étude montre que les titres-services ont coûté l'an dernier 303,24 millions d'euros aux pouvoirs publics. Compte tenu des retombées des titres, à savoir une diminution des allocations de chômage et une augmentation des cotisations sociales et des impôts, le coût net s'élève à 210,1 millions d'euros. Le budget de cette année a prévu 100 millions supplémentaires pour financer le système mais cela ne suffira probablement pas.

Comment le ministre entend-il combler le déficit budgétaire causé par le système des titres-services ?

Le ministre pourrait soit relever le prix du titre-service, soit en restreindre la déductibilité fiscale. Laquelle de ces deux possibilités préfère-t-il ?

Mme Gisèle Mandaila Malamba, secrétaire d'État aux Familles et aux Personnes handicapées, adjointe au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique. – *Je vous lis la réponse du ministre Vanvelthoven.*

Le rapport d'évaluation présenté la semaine dernière montre en effet le succès des titres-services. Fin 2005, 29.000 personnes étaient employées dans le système, soit deux fois plus qu'en 2004. Pour la plupart, il s'agissait d'emplois nouvellement créés et généralement durables.

Au moment où il a lancé les titres-services, le gouvernement avait avancé trois objectifs : la création de nouveaux emplois, la lutte contre le travail en noir et une meilleure combinaison, pour les utilisateurs, entre vie familiale et professionnelle.

Le rapport d'évaluation montre que ces trois objectifs ont été atteints. Il présente également un calcul des retombées du système, ce qui permet d'en évaluer le coût net pour les pouvoirs publics.

Sur la base de ces chiffres, le ministre Vanvelthoven a demandé à l'ONSS et à l'ONEM de procéder à une nouvelle

verschillende aanbiedingen die sinds de lancering van het project op de markt komen, zullen er mede toe leiden dat we als overheid onze doelstelling bereiken.

Vraag om uitleg van de heer Hugo Vandenberghe aan de minister van Werk over «de financiering van het dienstenchequestelsel» (nr. 3-1626)

De voorzitter. – Mevrouw Gisèle Mandaila Malamba, staatssecretaris voor het Gezin en Personen met een handicap, toegevoegd aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, antwoordt.

De heer Hugo Vandenberghe (CD&V). – Het aanhoudende succes van de dienstencheques heeft de federale overheid vorig jaar netto 210,1 miljoen euro gekost. Dat staat in een evaluatierapport van het onderzoeksbureau IDEA Consult. Dit rapport onderstreept het succes van het systeem van dienstencheques, vooral in Vlaanderen. Het aantal gebruikers in 2005 liep op tot het dubbele van 2004, het aantal bijgekomen banen steeg spectaculair en achtergestelde groepen krijgen meer kansen op de arbeidsmarkt.

Het succes van het systeem heeft echter ook een keerzijde namelijk de financiering van het systeem. Uit de studie blijkt dat de dienstencheques aan de overheid vorig jaar 303,24 miljoen euro hebben gekost. Rekening houdend met de terugverdieneffecten van de cheques, met name minder werkloosheidsuitkeringen, meer sociale bijdragen en belastingen, bedraagt de netto kostprijs 210,1 miljoen euro. Hoewel de begroting van dit jaar in 100 miljoen extra voorziet ter financiering van het systeem, zal dit allicht niet volstaan.

Op welke wijze wil de minister het gat dat het dienstenchequestelsel in de begroting heeft geslagen, dichten?

Eén van de sporen die de minister kan volgen, is het verhogen van de prijs van de cheque. Een andere mogelijkheid is het verlagen van de fiscale aftrekbaarheid. Welke van beide mogelijkheden draagt de voorkeur van de minister weg?

Mevrouw Gisèle Mandaila Malamba, staatssecretaris voor het Gezin en Personen met een handicap, toegevoegd aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid. – Ik lees het antwoord van minister Vanvelthoven.

Het evaluatierapport dat vorige week voorgesteld werd, toont inderdaad aan dat het systeem van de dienstencheques een succesverhaal kan genoemd worden. Eind 2005 waren er 29.000 mensen tewerkgesteld in het stelsel van de dienstencheques wat een verdubbeling betekent ten opzichte van 2004. Het overgrote deel daarvan bestaat uit nieuwe tewerkstelling en het gaat meestal om duurzame jobs.

De regering stelde destijds, bij de start van het stelsel van de dienstencheques, drie doelstellingen voorop: de creatie van nieuwe jobs, de strijd tegen zwartwerk en het vergemakkelijken voor de gebruikers en werknemers van de combinatie arbeid en gezin.

Uit het evaluatierapport blijkt dat het stelsel van de dienstencheques voor wat deze drie doelstellingen betreft een succes is. Het rapport bevat ook een berekening van de terugverdieneffecten van het stelsel van dienstencheques,

évaluation des retombées attendues pour 2006. Sur la base de celle-ci, le gouvernement transmettra une proposition afin de garantir l'avenir du système et de son financement.

M. Hugo Vandenberghe (CD&V). – *Cette réponse montre que ma question est d'une telle qualité que le gouvernement commande une étude pour pouvoir y répondre. Je me réjouis de la recherche d'objectivité du gouvernement.*

Demande d'explications de Mme Jacinta De Roeck au vice-premier ministre et ministre des Finances sur «la politique suivie en matière de biocarburants» (n° 3-1622)

Mme la présidente. – Mme Gisèle Mandaila Malamba, secrétaire d'État aux Familles et aux Personnes handicapées ; adjointe au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique, répondra.

Mme Jacinta De Roeck (SP.A-SPIRIT). – *Quoique le gouvernement ait déjà fait beaucoup pour les biocarburants, j'ai encore bien des interrogations.*

Le projet de loi Projet de loi concernant les biocarburants a été déposé à la Chambre des représentants et y est en discussion en commission des Finances et du Budget. Ce projet de loi met fin à l'insécurité juridique pesant sur la production et la vente de biocarburants. En marge de ce projet, un arrêté royal important a déjà été approuvé qui concerne la production d'huile végétale pure, les HVP.

(M. Staf Nimmegeers, premier vice-président, prend place au fauteuil présidentiel.)

Je souhaite quand même clarifier quelques éléments concernant le cadre légal actuel. Tout d'abord, j'insiste sur le fait qu'il est d'une grande importance que nous agissions contre les abus existants dans la production de matières premières en vue d'en tirer des biocarburants.

La firme Cargill se moque par exemple éperdument des normes écologiques ; en Malaisie et au Brésil, la forêt tropicale est défrichée pour permettre la production de matières premières destinées à fournir des biocarburants comme l'huile de soja ou de palme ou de l'éthanol à base de sucre de canne.

De quelle manière est-il tenu compte, dans la procédure de sélection des entreprises de production de biocarburants, de l'origine des matières premières utilisées et de la gestion éthique et écologique des firmes candidates ? La commission d'agrément, prévue à l'article 3 du projet de loi, tiendra-t-elle compte des infractions éventuelles aux normes écologiques d'une entreprise candidate, même si elles se commettent dans un autre pays ?

Lors de l'attribution des quotas de biodiesel et de bioéthanol,

waardoor een inschatting mogelijk is van de werkelijke netto kost voor de overheid.

Op basis van deze cijfers heeft minister Vanvelthoven dan ook aan de RSZ en de RVA gevraagd om een nieuwe raming te maken van de verwachte terugverdieneffecten voor 2006. Op basis hiervan zal hij aan de regering een voorstel overmaken om de toekomst van het stelsel ook financieel te verzekeren.

De heer Hugo Vandenberghe (CD&V). – *Uit dit antwoord blijkt dat de kwaliteit van mijn vraag van dien aard is dat de regering een studie laat maken om een antwoord op mijn vraag te kunnen geven. Ik verheug me ook over de 'objectiviteitszoeking' van de regering.*

Vraag om uitleg van mevrouw Jacinta De Roeck aan de vice-eerste minister en minister van Financiën over «het beleid inzake biobrandstoffen» (nr. 3-1622)

De voorzitter. – Mevrouw Gisèle Mandaila Malamba, staatssecretaris voor het Gezin en Personen met een handicap, toegevoegd aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, antwoordt.

Mevrouw Jacinta De Roeck (SP.A-SPIRIT). – *Hoewel de regering al heel wat doet inzake biobrandstoffen, heb ik daarbij toch nog veel vragen.*

In de Kamer van Volksvertegenwoordigers is het wetsontwerp betreffende Biobrandstoffen ingediend en al besproken in de commissie voor de Financiën en de Begroting. Met dit wetsontwerp komt er een einde aan de juridische onzekerheid betreffende de productie en de verkoop van biobrandstoffen. In de marge van dit ontwerp werd eerder al een belangrijk koninklijk besluit goedgekeurd, betreffende de productie van pure plantaardige olie, de PPO.

(Voorzitter: de heer Staf Nimmegeers, eerste ondervoorzitter.)

Toch wil ik enkele bepalingen inzake het huidige wettelijke kader even verduidelijken. In de eerste plaats benadruk ik dat het van groot belang is dat we ageren tegen de misbruiken die er bestaan bij de productie van de grondstoffen voor biobrandstoffen. Het bedrijf Cargill lapt bijvoorbeeld geregeld ecologische normen aan zijn laars, en in Maleisië en Brazilië wordt tropisch regenwoud gekapt voor de productie van grondstoffen, bestemd voor biobrandstoffen, zoals sojaolie, palmolie, rietsuiker voor ethanol.

Op welke manier houdt de selectieprocedure van de bedrijven voor de productie van biobrandstoffen rekening met de herkomst van de gebruikte grondstoffen en de ethische en ecologische bedrijfsvoering van de kandiderende firma's? Zal de erkenningscommissie, zoals bedoeld in artikel 3 van het wetsontwerp, rekening houden met eventuele inbreuken tegen ecologische normen door een kandiderend bedrijf, ook al gebeuren ze in een ander land?

Zal er bij de toewijzing van de quota inzake biodiesel en bio-ethanol ook op worden toegezien dat niet alleen de grote concerns maar ook de kleinere bedrijven een erkenning

veillera-t-on à ce que ce ne soient pas seulement les grosses entreprises qui recevront un agrément mais aussi les plus petites ? Comment garantit-on un fonctionnement équilibré du marché dans la procédure d'attribution ?

Mme Gisèle Mandaila Malamba, secrétaire d'État aux Familles et aux Personnes handicapées, adjointe au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique. – *Je vous lis la réponse de M. Reynders.*

Le 20 avril 2006, un projet de loi a effectivement été déposé au parlement, le chef de l'État ayant donné son consentement le 5 avril 2006. Il n'y a donc aucune insécurité juridique étant donné que, comme tous les autres pays du reste, et conformément aux directives européennes, nous sommes obligés de notifier nos intentions à la Commission européenne. Nous attendons encore aujourd'hui une approbation formelle de ces autorités pour finaliser ces dispositions légales, dans le sens voulu par la Commission. Nous nous en tenons donc aux dispositions reprises dans la note sur l'Aide d'État n° N 334/2005 – Belgique – Taux d'accises réduit en faveur des biocarburants du 23 décembre 2005.

Le projet de loi, dont le dépôt a été suggéré par le Conseil d'État auquel nous avons demandé un avis sur des projets d'arrêtés royaux ayant un contenu analogue, se trouve donc au parlement et suit la procédure normale d'approbation.

Mme De Roeck dit que la société Cargill ne respecte pas les normes écologiques. Je lui laisse l'entière responsabilité de ses propos puisque le contrôle de cette situation ne relève pas de mes compétences.

La commission d'agrément sera érigée conformément aux dispositions de l'article 2, §1 du projet de loi précité. Cet article définit également les tâches de cette commission.

Je ne puis en ce moment préjuger du contenu du manuel pour le candidat opérateur qui sera rédigé par la commission d'agrément.

Quant à l'attribution des quotas, je renvoie aux articles 5 et 6 du projet de loi.

Mme Jacinta De Roeck (SP.A-SPIRIT). – *Les conditions de la procédure de sélection reprises dans la loi couvrent plusieurs pages, mais la plupart de ces conditions concernent des aspects purement économiques. Une seule condition a quelque peu trait à l'aspect écologique, celle qui concerne la production de CO₂. Aucune ne concerne les aspects sociaux – par exemple sur le plan de l'emploi – ou éthiques. J'espère que la commission à venir ne se limitera pas aux conditions légales, mais prendra également les aspects socio-écologiques en considération lors de l'appréciation de la gestion des entreprises.*

Dans l'attribution des quotas, le projet de loi prévoit un partage 75/25. Toutefois, nous avons été informés par plusieurs canaux que de grosses entreprises auraient déjà trouvé des failles leur permettant de contourner ce partage qui permet à de petites sociétés de produire des biocarburants. Il se peut que ces bruits ne soient que des bobards mais je ne le pense pas, car ils proviennent de

krijgen? Hoe wordt een evenwichtige marktwerking gegarandeerd binnen de toewijzingsprocedure?

Mevrouw Gisèle Mandaila Malamba, staatssecretaris voor het Gezin en Personen met een handicap, toegevoegd aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid. – Ik lees het antwoord van minister Reynders.

Op 20 april 2006 werd inderdaad een wetsontwerp bij het Parlement ingediend, nadat het Staatshoofd op 5 april 2006 zijn toestemming had gegeven. Er bestaat dus geen rechtsonzekerheid aangezien we, net zoals andere landen overigens, overeenkomstig Europese richtlijnen, verplicht waren onze intenties bij de Europese Commissie te melden. We wachten nu nog op de formele goedkeuring van deze autoriteiten om deze rechtsbepalingen te finaliseren, in de zin die de Commissie wil. We houden ons dus aan de bepalingen vermeld in Steunmaatregel nr. N 334/2005 – België – Verlaging van het accijnstarief voor biobrandstoffen van 23 december 2005.

Het wetsontwerp dat werd gesuggereerd door de Raad van State die we hadden geraadpleegd met het oog op een advies over ontwerpen van koninklijke besluiten met een analoge inhoud, bevindt zich dus bij het Parlement en doorloopt de normale goedkeuringsprocedure.

Mevrouw De Roeck maakt er gewag van dat het bedrijf Cargill de ecologische normen niet naleeft. Ik laat aan haar de volledige verantwoordelijkheid voor haar verklaringen, aangezien de controle hierop niet onder mijn bevoegdheid valt.

De erkenningscommissie zal worden opgericht overeenkomstig de bepalingen in artikel 2, §1 van het reeds vermelde wetsontwerp, dat in §2 van hetzelfde artikel ook de taken van deze commissie omschrijft.

Ik kan op dit ogenblik niet vooruitlopen op de inhoud van het handboek voor kandidaat-operators dat door de erkenningscommissie zal worden opgesteld.

Voor wat de toewijzing van quota betreft verwijs ik naar de artikelen 5 en 6 van hetzelfde wetsontwerp.

Mevrouw Jacinta De Roeck (SP.A-SPIRIT). – De voorwaarden in de selectieprocedure die in de wet staan vermeld, beslaan verschillende bladzijden, maar de meeste voorwaarden betreffen puur economische aspecten. Slecht één voorwaarde heeft enigszins te maken met het ecologische aspect, namelijk de voorwaarde betreffende CO₂. Geen enkele van de voorwaarden betreft sociale – bijvoorbeeld op het vlak van tewerkstelling – of ethische aspecten. Ik hoop dat de toekomstige commissie zich niet enkel zal beperken tot de wettelijke voorwaarden, maar ook sociaal-ecologische aspecten in overweging zal nemen bij de beoordeling van een bedrijfsvoering.

In verband met de toewijzing van quota staat in het wetsontwerp de verdeling 75/25. Wij werden via verschillende kanalen echter op de hoogte gebracht dat grote concerns al achterpoortjes zouden hebben gevonden om die verdeling, waardoor ook kleine bedrijven biobrandstof kunnen produceren, te omzeilen. Het kan zijn dat die geruchten kwakkels zijn maar dat geloof ik niet want het

sources diverses.

Nous suivrons de toute manière ce dossier. Je suis partisane à 100% des biocarburants et des HVP, mais l'utilisation de ces carburants doit apporter une plus-value économique à notre agriculture et à nos entreprises. Elle doit aussi et surtout apporter une plus-value écologique et en tout cas ne pas nuire à l'environnement sur la planète. Je vérifie en permanence ces points dans ce dossier. J'adresserai donc encore des questions au ministre à ce sujet.

Demande d'explications de M. Jan Steverlynck au vice-premier ministre et ministre des Finances sur «la récupération de la TVA à l'occasion d'investissements dans le réseau d'égouts depuis le 1er janvier 2005» (n° 3-1620)

M. le président. Mme Gisèle Mandaila Malamba, secrétaire d'État aux Familles et aux Personnes handicapées, adjointe au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique, répondra.

M. Jan Steverlynck (CD&V). – *Le 19 avril 2006 a été publiée une décision de l'administration de la TVA du 28 mars 2006 relative à la déductibilité de la TVA. Cette décision corrobore la réponse à ma question orale du 27 octobre 2005, confirmée ultérieurement par la décision de l'administration de la TVA E.T.110.412 du 20 décembre 2005, à savoir l'assujettissement des communes à la TVA en ce qui concerne l'évacuation des eaux usées.*

Selon la décision du 28 mars 2006, l'assujettissement à la TVA ne prend cours qu'à la date de la conclusion de la convention avec la société de distribution d'eau potable. Bon nombre de communes n'ayant conclu une telle convention qu'à la fin de l'année dernière au plus tôt, elles perdraient le droit de récupérer la TVA acquittée antérieurement sur les travaux d'égouttage. Le législateur flamand a cependant contraint les sociétés de distribution d'eau potable à assainir les eaux usées des communes à partir du 1er janvier 2005. À l'époque, les communes ont conclu une convention, convaincues de pouvoir être remboursées pour l'année 2005. Il semble donc logique qu'elles puissent également récupérer la TVA sur les investissements qu'elles ont réalisés dans le réseau d'égouts à partir du 1er janvier 2005.

Qui plus est, les offices de contrôle de la TVA n'appliqueraient pas toujours les mêmes règles. Certains contrôleurs admettent que l'assujettissement à la TVA prend cours à partir du 1er janvier 2005, tandis que d'autres administrations communales obtiennent une réponse négative. D'autres contrôleurs TVA n'acceptent que la date de l'enregistrement, une date fixe, comme date de conclusion de la convention, laquelle marque ainsi le début de l'assujettissement à la TVA.

Ce problème a également un aspect communautaire. La décision de l'administration de la TVA touche essentiellement des communes flamandes. La plupart des communes wallonnes n'ont jamais acquitté la TVA sur les travaux d'égouttage, ceux-ci étant généralement effectués par des intercommunales qui ne sont pas assujetties à la TVA.

gerucht is uit verschillende bronnen afkomstig.

We blijven dit dossier in ieder geval volgen. Ik sta 100% achter biobrandstof en PPO, maar het gebruik van die brandstoffen moet een economische meerwaarde hebben voor onze landbouw en onze bedrijven. Het moet ook en vooral een ecologische meerwaarde hebben, en zeker geen nadeel opleveren voor het milieu op wereldvlak. Op die punten toets ik dit dossier voortdurend. De minister zal dan ook van mij nog vragen krijgen in dat verband.

Vraag om uitleg van de heer Jan Steverlynck aan de vice-eerste minister en minister van Financiën over «de recuperatie van de BTW naar aanleiding van investeringen in het rioleringsnet sinds 1 januari 2005» (nr. 3-1620)

De voorzitter. – Mevrouw Gisèle Mandaila Malamba, staatssecretaris voor het Gezin en Personen met een handicap, toegevoegd aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, antwoordt.

De heer Jan Steverlynck (CD&V). – Op 19 april 2006 verscheen een beslissing van de BTW-administratie van 28 maart 2006 over het recht op aftrek van BTW. De beslissing bevestigt de gemeentelijke BTW-plicht voor de afvoer van afvalwater zoals gesteld in het antwoord op mijn parlementaire vraag van 27 oktober 2005 en later bevestigt in de beslissing van de BTW-administratie E.T.110.412 van 20 december 2005.

De beslissing van 28 maart 2006 stelt dat de BTW-plicht pas ingaat op de datum van ondertekening van de overeenkomst met de drinkwatermaatschappij. Vele gemeenten hebben pas eind vorig jaar of later zo'n contract ondertekend waardoor ze het recht op recuperatie zouden verliezen voor voordien betaalde BTW op rioleringswerken. Nochtans heeft de Vlaamse wetgever de drinkwatermaatschappijen vanaf 1 januari 2005 verplicht het afvalwater van de gemeenten te zuiveren.

De gemeenten hebben destijds een overeenkomst ondertekend in de overtuiging dat een teruggave voor het jaar 2005 nog mogelijk was. Het lijkt dan ook logisch dat de recuperatie van BTW op de investeringen die vanaf 1 januari 2005 in het rioleringsnet zijn gedaan, mogelijk moet zijn.

Daarenboven zouden de BTW-controlekantoren geen eenduidig standpunt innemen. Sommige BTW-controleurs stemmen ermee in dat de BTW-plicht ingaat vanaf 1 januari 2005, terwijl andere gemeentebesturen terzake een negatief antwoord krijgen. Andere BTW-controleurs aanvaarden alleen de datum van registratie, een vaste datum, als datum van het contract en aldus als tijdstip waarop de BTW-plicht ontstaat.

De hele problematiek heeft ook nog een communautair kantje. De beslissing van de BTW-administratie treft vooral Vlaamse gemeenten. De meeste Waalse gemeenten hebben nooit BTW betaald op rioleringswerken omdat die doorgaans door intercommunales werden uitgevoerd, en dan is er geen BTW verschuldigd.

Graag had ik van de minister vernomen waarom hij vasthoudt

J'aimerais savoir pourquoi le ministre tient tant à ce que la date de la conclusion de la convention marque le début de l'assujettissement à la TVA. Le ministre a-t-il l'intention de revoir sa position et de faire dépendre le moment de l'assujettissement à la TVA de la date à laquelle le législateur flamand a imposé l'obligation d'assainissement des eaux usées, à savoir le 1er janvier 2005 ? Pourquoi les offices de contrôle de la TVA n'adoptent-ils pas une position commune ?

Où en est le projet de loi, annoncé depuis longtemps, de modification de l'article 6 du Code de la TVA, modification que la Cour d'Arbitrage a imposée dans son arrêt 57/2005 ? Cette décision précise que les dépenses destinées au bon fonctionnement de l'infrastructure entrent en considération pour la récupération de la TVA. Quelle est la portée précise de cette partie de la décision ? Les travaux de découplage des eaux pluviales ou l'aménagement d'un système distinct sont-ils concernés ?

Mme Gisèle Mandaila Malamba, secrétaire d'État aux Familles et aux Personnes handicapées, adjointe au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique. – *Je vous lis la réponse du ministre Reynders.*

Bien que l'obligation d'assainissement existe depuis le 1er janvier 2005, la qualité d'assujetti ne s'acquiert que lorsque les actes posés par une personne traduisent sans équivoque son intention d'effectuer des opérations visées par le Code de la TVA. Il est difficile, à cet égard, de prétendre que la réalisation des travaux d'épuration par des communes, des années avant une quelconque réglementation en matière d'obligation d'assainissement, constitue une opération laissant paraître sans équivoque l'intention d'effectuer des opérations taxables.

En outre, l'obligation d'assainissement ne conduit pas directement à l'assujettissement des communes. Dans les cas, par exemple, où les communes cèdent leurs anciens réseaux d'épuration à des sociétés de distribution d'eau potable, à des intercommunales ou à des structures de coopération intercommunale ou qu'elles constituent au profit de ces personnes morales des droits réels ou de jouissance, l'obligation d'assainissement n'entraîne nullement l'assujettissement de ces communes. C'est seulement au moment où la société de distribution d'eau potable charge la commune du transport des eaux usées et qu'elle conclut avec cette commune une convention en la matière, que cette commune peut être considérée comme assujettie à la TVA pour cette opération.

Les offices de contrôle ont reçu des instructions relatives à l'application correcte des règles d'assujettissement des communes en ce qui concerne la collecte et le transport des eaux usées. L'objectif est d'appliquer ces règles de manière uniforme et univoque.

L'enregistrement des conventions ne constitue certainement pas une condition sine qua non. Lorsqu'il existe des doutes quant à la date exacte de cette convention, elle peut être prouvée par tout moyen de droit, à l'exception du serment. Les règles en la matière seront rappelées aux services extérieurs.

Mon cabinet étudie actuellement le projet en question. Le but est d'encore déposer ce projet, faisant partie d'un ensemble

aan de datum van de ondertekening van het contract voor het bepalen van de ingangsdatum van de BTW-plicht. Is de minister van plan om zijn standpunt te herzien en de ingangsdatum voor de BTW-plicht te laten afhangen van de datum waarop de Vlaamse wetgever de plicht tot zuivering van afvalwater heeft opgelegd, met name 1 januari 2005? Waarom nemen de BTW-controlekantoren geen eenduidig standpunt in?

Hoe ver staat het met het reeds lang aangekondigde wetsontwerp tot wijziging van artikel 6 van het BTW-wetboek, een wijziging die het Arbitragehof heeft opgelegd in zijn arrest 57/2005? De beslissing vermeldt dat uitgaven voor de goede werking van de infrastructuur, bijvoorbeeld om overstorten te vermijden, in aanmerking komen voor BTW-recuperatie. Wat is de precieze draagwijdte van dit deel van de beslissing? Vallen hieronder de werken voor het afkoppelen van hemelwater of het aanleggen van een gescheiden stelsel?

Mevrouw Gisèle Mandaila Malamba, staatssecretaris voor het Gezin en Personen met een handicap, toegevoegd aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid. – Ik lees het antwoord van minister Reynders.

Hoewel de saneringsverplichting bestaat sinds 1 januari 2005, wordt de hoedanigheid van belastingplichtige slechts verworven wanneer ondubbelzinnig de bedoeling blijkt om handelingen te verrichten als bedoeld in het BTW-wetboek. Uit de aanleg van rioolnetwerken door gemeenten, jaren vóór enige wetgeving inzake saneringsverplichting bestaat, kan moeilijk ondubbelzinnig de bedoeling blijken om belastbare handelingen te stellen.

Bovendien volgt uit de saneringsverplichting niet rechtstreeks de belastingplicht van de gemeenten. Wanneer gemeenten hun oude rioleringsnetwerken bijvoorbeeld overdragen aan drinkwatermaatschappijen, intercommunales of intergemeentelijke samenwerkingsverbanden of ten bate van die rechtspersonen zakelijke rechten of rechten van genot vestigen, leidt de saneringsverplichting geenszins tot de belastingplicht van die gemeenten. Pas op het ogenblik waarop de drinkwatermaatschappij de gemeente belast met het vervoer van het afvalwater en daartoe met de gemeente een overeenkomst sluit, komt de gemeente voor die handeling als BTW-plichtige in aanmerking.

De controlekantoren hebben instructies ontvangen zodat ze de regels inzake de belastingplicht van de gemeenten wat betreft de inzameling en de afvoer van afvalwater correct kunnen toepassen. Het is de bedoeling dat die regels uniform en eenduidig worden toegepast.

De registratie van de overeenkomst is zeker geen voorwaarde sine qua non. In geval van twijfel over de juiste datum van de overeenkomst kan die met alle middelen van gemeen recht, uitgezonderd de eed, worden aangetoond. De buitendiensten zullen aan de regels ter zake herinnerd worden.

Het desbetreffende ontwerp ligt ter studie op mijn kabinet. Het is de bedoeling om dat ontwerp, dat deel uitmaakt van een geheel van aanpassingen aan het BTW-wetboek, nog voor het parlementair reces bij het parlement in te dienen.

Indien zowel het vervoer van afvalwater als het vervoer van regenwater in een gescheiden rioolstelsel worden beschouwd

d'adaptations du Code de la TVA, au Parlement avant les vacances parlementaires.

Lorsque tant le transport des eaux usées que le transport des eaux pluviales dans un réseau d'égouttage distinct sont considérés comme des services imposables effectués par les communes au profit des sociétés de distribution d'eau potable, c'est-à-dire lorsqu'un réseau d'égouttage séparé est indispensable à l'efficacité de l'assainissement des eaux usées, la TVA grevant les travaux de mise en place de ce réseau séparé est déductible.

M. Jan Steverlynck (CD&V). – *La réponse du ministre ne m'avance guère.*

Je suis bien entendu d'accord avec le fait que le Code de la TVA détermine les opérations soumises à la TVA. La décision de l'administration des Finances prévoit expressément que l'assujettissement à la TVA prend cours au moment de la conclusion de la convention. C'est évidemment inacceptable. Bon nombre de conventions ont été conclues en décembre 2005 compte tenu d'une nouvelle obligation d'assainissement des eaux usées qui devait prendre cours en janvier 2005. Étant donné que les conventions portent sur toute l'année 2005, les opérations effectuées en 2005 sont manifestement soumises à la TVA.

Par ailleurs, le ministre affirme que les bureaux de la TVA ont reçu des instructions univoques mais la réponse du ministre à une question du député Luk Van Biesen fait apparaître que les services examinent chaque cas individuellement.

Par conséquent, les communes ne savent toujours pas où elles en sont. Bon nombre d'entre elles ont conclu un contrat en 2005 et ne savent toujours pas si elles pourront ou non récupérer la TVA pour les travaux de 2005. Je regrette le manque de clarté de la réponse du ministre et me vois obligé de remettre ce dossier sur la table au cours des prochains mois.

Demande d'explications de M. Jan Steverlynck à la ministre des Classes moyennes et de l'Agriculture sur «l'impossibilité, pour les travailleurs indépendants en incapacité de travail, de faire du bénévolat» (n° 3-1617)

M. le président. – Mme Gisèle Mandaila Malamba, secrétaire d'État aux Familles et aux Personnes handicapées ; adjointe au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique, répondra.

M. Jan Steverlynck (CD&V). – *Certaines législations n'offrent pas toujours de réponse concrète aux problèmes rencontrés sur le terrain.*

J'ai dernièrement été confronté à une situation particulièrement navrante. Une jeune célibataire de 30 ans, architecte indépendante, se retrouve en incapacité de travail à la suite d'un burn-out. L'incapacité de travail ne faisant aucun doute, elle est reconnue sans le moindre problème sur la base des articles 19 et 20 de l'arrêté royal du 20 juillet 1971 instituant une assurance indemnités et une

als een belastbare dienst die de gemeente verricht ten bate van de drinkwatermaatschappij, met andere woorden als een gescheiden rioolstelsel onontbeerlijk is voor de efficiënte sanering van het afvalwater, komt de BTW op de werken voor de aanleg van het gescheiden rioolstelsel voor aftrek in aanmerking.

De heer Jan Steverlynck (CD&V). – Het antwoord van de minister verschaft mij niet veel duidelijkheid.

Ik ben het er natuurlijk mee eens dat het BTW-wetboek bepaalt voor welke handelingen de BTW-plicht geldt. In de beslissing van de administratie Financiën staat uitdrukkelijk dat de BTW-plicht ingaat op het ogenblik waarop de overeenkomst werd ondertekend. Dat kan natuurlijk niet. Veel overeenkomsten werden afgesloten in december 2005 op basis van een nieuwe verplichting voor de zuivering van het afvalwater, die in januari 2005 moest ingaan. Aangezien die overeenkomsten betrekking hebben op het hele jaar 2005 zijn de handelingen die in 2005 gesteld werden, duidelijk BTW-plichtige handelingen.

Voorts zegt de minister dat de BTW-kantoren eenduidige instructies hebben gekregen, maar uit het antwoord van de minister op een parlementaire vraag van de heer Luk Van Biesen in de Kamer, blijkt dat de diensten elk geval individueel onderzoeken.

De conclusie is dat de gemeenten op het terrein nog altijd niet weten waar ze aan toe zijn, dat heel wat gemeenten in 2005 een contract hebben gesloten en nu moeten vaststellen dat er onzekerheid is over het feit of de BTW voor de werken in 2005 al dan niet kan worden gerecupereerd. Ik betreur het onduidelijke antwoord van de minister omdat ik nu verplicht ben dit dossier in de volgende maanden opnieuw aan te kaarten.

Vraag om uitleg van de heer Jan Steverlynck aan de minister van Middenstand en Landbouw over «de onmogelijkheid voor arbeidsongeschikte zelfstandigen om aan vrijwilligerswerk te doen» (nr. 3-1617)

De voorzitter. – Mevrouw Gisèle Mandaila Malamba, staatssecretaris voor het Gezin en Personen met een handicap, toegevoegd aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, antwoordt.

De heer Jan Steverlynck (CD&V). – In de praktijk ervaart men dat sommige wetgevingen niet altijd een antwoord bieden voor probleemsituaties op het terrein.

Ik werd onlangs met een bijzonder schrijnende situatie geconfronteerd. Een jonge alleenstaande vrouw van 30 jaar, een zelfstandige architecte, wordt na een burn-out volledig arbeidsongeschikt. Omdat er geen twijfel is over de arbeidsongeschiktheid, wordt die zonder enig probleem erkend in het kader van de artikelen 19 en 20 van het koninklijk besluit van 20 juli 1971 houdende instelling van

assurance maternité en faveur des travailleurs indépendants et des conjoints aidants. Son état psychique ne lui permet pas d'entamer une relation de travail stable, mais elle pourrait fort bien exercer une activité pendant les périodes de rémission. Pour éviter de s'étioler, elle demande à la mutualité si elle peut travailler de temps à autre à titre bénévole.

La mutualité reconnaît qu'une certaine forme de bénévolat peut se révéler utile pour la sortir de son isolement, mais ajoute que conformément à la loi, les travailleurs indépendants en incapacité de travail ne peuvent pas – contrairement aux travailleurs salariés en incapacité de travail – effectuer du travail de bénévolat.

La mutualité se réfère à l'article 15 de la loi du 3 juillet 2005 relative aux droits des volontaires. Cet article insère l'alinéa suivant dans l'article 100, §1er, de la loi coordonnée relative à l'assurance obligatoire soins de santé : « Le travail volontaire n'est pas considéré comme une activité, à condition que le médecin-conseil constate que cette activité est compatible avec l'état général de santé de l'intéressé ». Le volontariat est donc possible pour les travailleurs salariés en incapacité de travail. Une disposition similaire n'a pas été prévue pour les travailleurs indépendants en incapacité de travail. Les mutualités doivent par conséquent constater qu'aucun cadre légal n'autorise ces personnes à exercer une activité volontaire.

Je présume que si une telle disposition n'a pas été insérée dans la loi du 3 juillet 2005 relative aux droits des volontaires, c'est parce que la réglementation en matière d'incapacité de travail applicable aux indépendants est contenue dans un arrêté royal, et non dans une loi comme pour les travailleurs salariés. Le ministre compétent aurait dû promulguer un arrêté royal, mais il ne l'a toujours pas fait.

Les indépendants font ainsi l'objet d'une nouvelle discrimination. Je ne vois aucune raison objective au maintien de ce traitement discriminatoire.

La ministre reconnaît-elle le problème ? Promulguera-t-elle un arrêté royal pour mettre fin à cette inégalité de traitement ? Quand pouvons-nous espérer la publication de cet arrêté ? Quand l'arrêté entrera-t-il en vigueur ou sera-t-il appliqué avec effet rétroactif ?

Mme Gisèle Mandaila Malamba, secrétaire d'État aux Familles et aux Personnes handicapées, adjointe au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique. – *Je vous lis la réponse de la ministre Laruelle.*

Dans le cadre de l'arrêté royal du 20 juillet 1971 instituant une assurance indemnités et une assurance maternité en faveur des travailleurs indépendants et des conjoints aidants, un indépendant doit, pour toute activité exercée durant une période d'incapacité de travail, obtenir l'autorisation du médecin-conseil de la mutualité à laquelle il/elle est affilié(e). Le médecin-conseil de la mutualité évalue donc le cas et est compétent pour autoriser, ou non, la reprise d'une activité. Les articles 19 et 20 de l'arrêté royal du 20 juillet 1971 disposent que l'indépendant en incapacité de travail ne peut exercer une autre activité professionnelle.

een uitkeringsverzekering en een moederschapsverzekering ten voordele van de zelfstandigen en van de meewerkende echtgenoten. Haar psychische aandoening maakt dat ze geen stabiele arbeidsrelatie kan aanvatten, maar op de betere momenten zou ze best wel een bezigheid kunnen uitoefenen. Om niet te verkommeren vraagt ze het ziekenfonds of ze af en toe onbezoldigd vrijwilligerswerk mag doen. Het ziekenfonds erkent dat een vorm van vrijwilligerswerk nuttig kan zijn om haar uit haar isolement te halen, maar zegt dat volgens de wet arbeidsongeschikte zelfstandigen, in tegenstelling tot de arbeidsongeschikte werknemers, geen vrijwilligerswerk mogen doen.

Het ziekenfonds verwijst naar artikel 15 van de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers. Dat artikel vult artikel 100, §1, van de gecoördineerde ziekteverzekeringwet aan met een bepaling die stelt dat vrijwilligerswerk in het kader van de wet van 3 juli 2005 'niet beschouwd wordt als werkzaamheid, voor zover de adviserend geneesheer vaststelt dat deze activiteiten verenigbaar zijn met de algemene gezondheidstoestand van de betrokkene'. Op die wijze wordt vrijwilligerswerk wel mogelijk voor arbeidsongeschikte werknemers. Voor de arbeidsongeschikte zelfstandigen werd een dergelijke bepaling niet ingevoerd. De ziekenfondsen moeten bijgevolg vaststellen dat er geen wettelijk kader is om deze mensen een vrijwilligersactiviteit te laten uitvoeren.

Vermoedelijk werd in de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers geen gelijksoortige bepaling voor zelfstandigen ingevoerd, omdat de arbeidsongeschiktheidsregeling voor zelfstandigen vervat zit in een koninklijk besluit en niet in een wet, zoals bij de werknemers. De bevoegde minister had echter een koninklijk besluit moeten uitvaardigen, maar dat is nog altijd niet gebeurd.

Dat is opnieuw een discriminatie van de zelfstandigen. Een arbeidsongeschikte werknemer mag vrijwilligerswerk doen, een arbeidsongeschikte zelfstandige niet. Ik zien geen objectieve reden voor de handhaving van die discriminatoire behandeling.

Erkent de minister het probleem? Zal ze een koninklijk besluit uitvaardigen om aan deze ongelijke behandeling een einde te stellen? Wanneer mogen we dat besluit verwachten? Wanneer zal het te nemen besluit in werking treden of zal het met terugwerkende kracht worden ingevoerd?

Mevrouw Gisèle Mandaila Malamba, staatssecretaris voor het Gezin en Personen met een handicap, toegevoegd aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid. – Ik lees het antwoord van minister Laruelle.

In het kader van het koninklijk besluit van 20 juli 1971 houdende instelling van een uitkeringsverzekering en een moederschapsverzekering ten voordele van zelfstandigen en van de meewerkende echtgenoten moet een zelfstandige voor elke bedrijvigheid die tijdens een periode van arbeidsongeschiktheid wordt uitgeoefend, de goedkeuring krijgen van de raadgevend geneesheer van het ziekenfonds waarbij hij/zij is aangesloten. De raadgevend geneesheer van het ziekenfonds beoordeelt dus de zaak en is bevoegd om de hervatting van een bedrijvigheid al dan niet toe te staan. De artikelen 19 en 20 van het koninklijk besluit van 20 juli 1971

La législation ne porte donc pas sur l'activité au sens le plus large du terme. La notion d'activité professionnelle implique une activité régulière, normale, exercée dans un but lucratif. Cette réglementation ne concerne donc pas une activité bénévole, exercée bien entendu à des fins non lucratives.

Pour clarifier la situation, je demanderai à mon administration s'il ne conviendrait pas d'adapter l'arrêté royal du 20 juillet 1971 aux dispositions de la loi du 3 juillet 2005, qui autorisent les travailleurs salariés à exercer une activité bénévole.

M. Jan Steverlynck (CD&V). – *Je remercie Mme la secrétaire d'État de sa réponse. Le problème est connu et l'objectif n'est pas d'empêcher les indépendants d'exercer une activités bénévoles. La situation doit être rapidement clarifiée pour les personnes qui doivent appliquer ces dispositions sur le terrain. Un raisonnement a contrario est en effet à la base de cette situation. La loi concernant les travailleurs volontaires ne prévoit, pour les salariés, aucun empêchement à l'exercice d'une activité bénévole. Toutefois, vu l'absence de dispositions concernant les indépendants, les personnes qui doivent appliquer la réglementation sur le terrain pensent que ces activités ne sont pas autorisées pour les indépendants. Ce n'est toutefois pas le cas. La ministre dit aussi qu'il est souhaitable que les travailleurs indépendants en incapacité de travail exercent des activités bénévoles pour favoriser leur intégration. Je me réjouis d'apprendre que les mesures nécessaires seront prises dans ce sens.*

Demande d'explications de M. Wouter Beke à la vice-première ministre et ministre de la Justice et au ministre de la Fonction publique, de l'Intégration sociale, de la Politique des grandes villes et de l'Égalité des chances sur «les conséquences de l'arrêt de la Cour d'arbitrage en ce qui concerne la loi antidiscrimination» (n° 3-1613)

M. le président. – Mme Gisèle Mandaila Malamba, secrétaire d'État aux Familles et aux Personnes handicapées ; adjointe au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique, répondra.

M. Wouter Beke (CD&V). – *Depuis que la Cour d'arbitrage a partiellement annulé, dans son arrêt du 6 octobre 2004, la loi antidiscrimination, celle-ci n'est plus applicable sur de nombreux points ou son application aurait des conséquences indésirables, par exemple dans le domaine de l'équilibre communautaire et des relations de travail. D'autres parties de la loi ne sont aujourd'hui compréhensibles et/ou conformes à la Constitution que si elles sont lues à l'aune de l'arrêt. Celui-ci donne en effet une interprétation conforme à la Constitution de plusieurs dispositions controversées.*

Cette situation nuit manifestement à la sécurité juridique. Nous pouvons aussi nous demander si la loi peut encore correspondre, dans sa forme actuelle, aux obligations de

bepalen dat de zelfstandige die arbeidsongeschikt is, geen andere beroepsactiviteit mag uitoefenen.

De wetgeving heeft het dus niet over activiteit in de ruimste zin van het woord. Het begrip beroepsactiviteit impliceert een regelmatige, normale bedrijvigheid die wordt uitgeoefend met winst oogmerk. Deze regelgeving slaat dus niet op een activiteit als vrijwilliger, die uiteraard zonder winst oogmerk wordt uitgeoefend.

Om de zaken te verduidelijken zal ik mijn administratie vragen of het niet nuttig is het koninklijk besluit van 20 juli 1971 af te stemmen op de bepalingen van de wet van 3 juli 2005, die de uitoefening van een vrijwilligersactiviteit voor de loontrekkenden mogelijk maken.

De heer Jan Steverlynck (CD&V). – Ik dank de staatssecretaris voor het antwoord. Het probleem is bekend en het is niet de bedoeling vrijwilligersactiviteiten van zelfstandigen te beletten. De mensen die deze bepalingen op het terrein moeten toepassen, moeten snel duidelijkheid krijgen. Het is immers juist door een redenering *a contrario* dat deze situatie ontstaat. De wet inzake vrijwilligers bepaalt uitdrukkelijk dat er geen beletsel is voor loontrekkenden om een vrijwillige activiteit uit te oefenen. Aangezien er echter geen bepalingen zijn voor zelfstandigen, denken de mensen die de regelgeving op het terrein moeten toepassen, dat die activiteiten niet toegelaten zijn voor zelfstandigen. Dat is echter niet het geval. De minister zegt ook dat het wenselijk is dat arbeidsongeschikte zelfstandigen vrijwillige activiteiten verrichten om hun integratie te bevorderen. Het verheugt mij dat de nodige maatregelen in die zin zullen worden genomen.

Vraag om uitleg van de heer Wouter Beke aan de vice-eerste minister en minister van Justitie en aan de minister van Ambtenarenzaken, Maatschappelijke Integratie, Grootstedenbeleid en Gelijke Kansen over «de gevolgen van het arrest van het Arbitragehof inzake de antidiscriminatie wet» (nr. 3-1613)

De voorzitter. – Mevrouw Gisèle Mandaila Malamba, staatssecretaris voor het Gezin en Personen met een handicap, toegevoegd aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, antwoordt.

De heer Wouter Beke (CD&V). – Sinds het Arbitragehof in zijn arrest van 6 oktober 2004 de zogenaamde antidiscriminatie wet gedeeltelijk heeft vernietigd, is ze op vele punten niet meer toepasbaar of zou de toepassing ongewenste gevolgen kunnen hebben, bijvoorbeeld op het vlak van het communautair evenwicht en de arbeidsverhoudingen. Andere delen van de wet zijn nu nog enkel begrijpelijk en/of conform de grondwet als ze samen met het arrest worden gelezen. Het arrest diende immers over verschillende omstrede bepalingen een interpretatie conform de grondwet te geven.

Die situatie komt de rechtszekerheid duidelijk niet ten goede. We kunnen ons ook afvragen of de wet in haar huidige vorm

droit international dans le domaine de l'interdiction des discriminations.

Le 12 janvier, j'ai posé à la vice-première ministre et ministre de la Justice une question à ce sujet. Il m'a alors été répondu : « Pour que la Belgique dispose d'une loi claire et lisible, conforme aux directives européennes et à nos obligations internationales, la ministre a demandé à un groupe bilingue d'experts d'adapter le texte ; ce groupe comprend des spécialistes en droit constitutionnel, en droit du travail et en droit antidiscrimination.

La loi améliorée devra donc concorder tant avec les conclusions de l'arrêt de la Cour d'arbitrage qu'avec nos obligations européennes.

Le groupe d'experts devrait terminer son travail pour fin février, puis la ministre transmettra le rapport au gouvernement. Le parlement pourra ensuite en débattre. »

Quel est le résultat du rapport des experts ? Quelles adaptations concrètes le gouvernement proposera-t-il à la suite du rapport ? Quand le gouvernement soumettra-t-il le rapport au parlement ? Nous avons déposé une proposition de loi conforme à l'arrêt de la Cour d'arbitrage et modifiant certains points de la loi antidiscrimination.

Mme Gisèle Mandaila Malamba, secrétaire d'État aux Familles et aux Personnes handicapées, adjointe au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique. – *Je vous lis la réponse du ministre Dupont.*

La mission du groupe d'experts qui devaient conformer notre législation antidiscrimination à l'arrêt de la Cour d'arbitrage et aux directives européennes relatives à la « race » et au « cadre », a été étendue et prolongée. Ceci était nécessaire pour la transposition de la directive 2002/73 relative à l'égalité des hommes et des femmes sur le marché du travail et à la suite de la mise en demeure par la Commission européenne en raison d'une transposition insuffisante de la directive relative à la « race ». Cette mise en demeure a clairement précisé certaines exigences européennes relatives à notre législation.

Étant donné la complexité croissante et le domaine étendu de la problématique, les experts ont choisi de proposer directement des textes de loi. Ces derniers contiennent bien entendu des options sur lesquelles le gouvernement devra prendre position avant que le projet de loi ne puisse être soumis au parlement.

Les textes ont déjà été soumis à plusieurs reprises à leurs premiers « utilisateurs », à savoir le Centre pour l'égalité des chances et la lutte contre le racisme, l'Institut pour l'égalité des hommes et des femmes et l'administration du Travail. Il est ressorti des contacts que quelques modifications étaient nécessaires et certaines d'entre elles ont déjà été apportées.

La structure globale est désormais fixée et le document de travail sera soumis cette semaine au groupe de travail intercabinets du gouvernement, de manière à ce que nous puissions enregistrer dès à présent des progrès sur le plan politique.

J'espère que le gouvernement pourra trouver assez

nog tegemoet kan komen aan de internationaal-rechtelijke verplichtingen inzake het verbod op discriminatie.

Op 12 januari heb ik de vice-eerste minister en minister van Justitie hierover een vraag gesteld. Er werd me toen geantwoord: 'Opdat België zou beschikken over een duidelijke en leesbare wet die conform is met de Europese richtlijnen en met onze internationale verplichtingen, heeft de minister aan een tweetalige groep van experts, samengesteld uit specialisten constitutioneel recht, arbeidsrecht en antidiscriminatie recht, gevraagd de wet aan te passen.

De verbeterde wet zal dus zowel moeten beantwoorden aan de conclusies van het arrest van het Arbitragehof als aan onze Europese verplichtingen.

De groep van experts zou zijn werk tegen eind februari moeten beëindigen. Vervolgens zal de minister het verslag overmaken aan de regering. Daarna kan erover worden gedebatteerd in het parlement.'

Wat is het resultaat van het verslag van de experts? Welke concrete aanpassingen zal de regering naar aanleiding van het verslag voorstellen? Wanneer zal de regering het verslag voorleggen aan het parlement? Zelf hebben we een wetsvoorstel ingediend dat conform de uitspraak is van het arrest van het Arbitragehof en de antidiscriminatie wet dan ook op een aantal punten wijzigt.

Mevrouw Gisèle Mandaila Malamba, staatssecretaris voor het Gezin en Personen met een handicap, toegevoegd aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid. – Ik lees het antwoord van minister Dupont.

De opdracht van de groep experts die onze antidiscriminatie wetgeving in overeenstemming moesten brengen met het arrest van het Arbitragehof en de Europese richtlijnen over 'ras' en 'kader', werd uitgebreid en is verlengd. Dat was nodig voor de omzetting van richtlijn 2002/73 betreffende de gelijkheid van mannen en vrouwen op de arbeidsmarkt en als gevolg van de ingebrekestelling door de Europese Commissie wegens de onvolledige omzetting van de richtlijn inzake 'ras'. Deze laatste ingebrekestelling heeft bepaalde Europese eisen met betrekking tot onze wetgeving duidelijk gemaakt.

Met het oog op de groeiende complexiteit en het uitgebreide domein van de problematiek hebben de experts ervoor gekozen hun werkvoorstellen rechtstreeks in de vorm van wetteksten voor te leggen. Deze teksten bevatten natuurlijk opties waarover door de regering moet worden beslist voordat het wetsontwerp aan het Parlement kan worden voorgelegd.

De teksten werden al verscheidene malen voorgelegd aan de eerste 'gebruikers' ervan, namelijk het Centrum voor de gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding, het Instituut voor de gelijkheid van mannen en vrouwen en de administratie Werk. Uit die contacten is gebleken dat een paar wijzigingen nodig zijn, waarvan enkele nu reeds worden aangebracht.

De globale structuur ligt nu vast en het werkdocument zal deze week worden voorgesteld in de interkabinettenwerkgroep van de regering, zodat we vanaf nu vooruitgang kunnen boeken op het politieke vlak.

Ik hoop dat de regering vrij snel tot een consensus kan komen over deze, weliswaar technische, teksten, die tot doel hebben

rapidement un accord sur ces textes certes techniques qui ont pour but de reformuler les idées et concepts existants. Ils peuvent constituer la base de la concertation avec les secteurs concernés. Je souhaite en tous cas que le conseil des ministres donne son autorisation pour qu'un avant-projet de loi soit soumis avant l'été au Conseil consultatif.

Je ne peux bien entendu pas entrer dans le détail du contenu des textes. Il conviendrait tout aussi peu de les distribuer maintenant puisque des modifications doivent encore être apportées. Les experts proposent des pistes concrètes pour accorder les exigences européennes et constitutionnelles. On doit à cet effet tenir compte de certains problèmes.

Quels critères à la base de la discrimination doit-on interdire après l'annulation, par la Cour d'arbitrage, de la liste figurant dans la loi de 2003 ? De quelle manière nos lois doivent-elles être coordonnées afin d'éviter l'insécurité juridique ? Comment les témoins de discriminations doivent-ils être protégés ? De quelle manière des sanctions dissuasives et efficaces peuvent-elles être introduites, comme l'exigent les directives européennes ? Quelles dérogations doit-on prévoir pour la différence de traitement sur la base de l'âge ?

Je veux en tous cas déposer ces textes aussi vite que possible au parlement de manière à ce que les chambres puissent les examiner encore durant cette législature. Compte tenu de l'importance d'un dialogue entre les auteurs initiaux du texte, les experts universitaires, le barreau et les parlementaires, mon intention est de prolonger la mission d'expertise qui a été confiée aux deux rapporteurs du groupe d'experts, de manière à ce qu'ils puissent participer aux travaux parlementaires.

Demande d'explications de M. Wouter Beke au ministre de la Défense sur «le détachement de personnel militaire auprès de la police» (n° 3-1614)

M. le président. – Mme Gisèle Mandaila Malamba, secrétaire d'État aux Familles et aux Personnes handicapées ; adjointe au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique, répondra.

M. Wouter Beke (CD&V). – *Il y a quelque temps, le ministre de la Défense Flahaut a fait part de son intention de détacher 252 militaires vers les zones de police pour les affecter à des tâches administratives et de vidéosurveillance. À ce jour, seuls 68 des militaires promis ont rejoint les rangs des policiers. Une dizaine de zones de police renonceraient à participer au projet pilote.*

Combien de militaires ont-ils déjà été détachés ? Est-il exact qu'ils ne seraient que 68 ? Combien de zones renoncent effectivement à participer au projet ? Quelles en sont les raisons ? Le ministre de la Défense recherche-t-il, avec son collègue de l'Intérieur, une solution pour résoudre les problèmes qui se poseraient entre les deux départements ? Quelles solutions le ministre propose-t-il ?

Mme Gisèle Mandaila Malamba, secrétaire d'État aux Familles et aux Personnes handicapées, adjointe au ministre des Affaires sociales et de la Santé publique. – *Je vous lis la*

de bestaande ideeën en concepten te herformuleren. Die teksten kunnen dan de basis zijn voor overleg met de betrokken sectoren. Ik wens in ieder geval dat de ministerraad de toestemming zal geven om vóór de zomer een voorontwerp aan de Adviesraad voor te leggen.

Over de inhoud van de teksten kan ik uiteraard niet in detail treden. Het zou evenmin gepast zijn de teksten nu uit te delen, aangezien er nog wijzigingen worden aangebracht. De experts stellen concrete sporen voor om de Europese en grondwettelijke eisen op elkaar af te stemmen. Daarbij moet rekening worden gehouden met een aantal problemen.

Welke criteria die aan de basis van discriminatie liggen, moeten worden verboden na de vernietiging van de lijst met criteria die bij wet in 2003 door het Arbitragehof werden vastgelegd? Op welke manier moeten onze wetten worden gecoördineerd om rechtsonzekerheid te vermijden? Op welke manier moeten getuigen van discriminatie worden beschermd? Op welke manier kunnen afschrikkende en effectieve sancties worden ingevoerd, zoals de Europese richtlijnen eisen? In welke afwijkingen moet worden voorzien wat betreft het verschil in behandeling op basis van leeftijd?

Ik wil in ieder geval die teksten zo snel mogelijk bij het Parlement indienen, zodat de kamers ze nog deze zittingsperiode kunnen onderzoeken. Rekening houdend met het belang van een dialoog op hoog niveau tussen de oorspronkelijke auteurs van de tekst, de universitaire experts, de balie en de parlementsleden, is het mijn bedoeling de expertiseopdracht die aan de twee verslaggevers van de groep experts werd toegekend, te verlengen zodat ze aan de parlementaire werkzaamheden, kunnen deelnemen.

Vraag om uitleg van de heer Wouter Beke aan de minister van Landsverdediging over «de detachering van militair personeel bij de politie» (nr. 3-1614)

De voorzitter. – Mevrouw Gisèle Mandaila Malamba, staatssecretaris voor het Gezin en Personen met een handicap, toegevoegd aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, antwoordt.

De heer Wouter Beke (CD&V). – Enige tijd geleden maakte minister van Defensie Flahaut zijn voornemen bekend om 252 militairen naar de politiezones te detacheren voor administratief werk en camerabewaking. Tot nog toe zouden slechts 68 van de beloofde militairen bij de politie aan de slag zijn gegaan. Een tiental politiezones zou afzien van deelname aan het proefproject.

Hoeveel militairen zijn al effectief gedetacheerd? Klopt het dat het er maar 68 zijn? Hoeveel zones zien effectief af van deelname aan het project? Wat zijn hiervoor de redenen? Werkt de minister van Defensie aan een oplossing samen met zijn collega van Binnenlandse Zaken om de eventuele problemen tussen de twee departementen op te lossen? Welke oplossingen stelt de minister voor?

Mevrouw Gisèle Mandaila Malamba, staatssecretaris voor het Gezin en Personen met een handicap, toegevoegd aan de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid. – Ik lees het

réponse du ministre Flahaut.

Il est exact que 68 militaires sont actuellement détachés dans des zones de police. En attendant d'avoir d'autres précisions sur les implications financières du projet, 11 zones de polices ont momentanément suspendu leur candidature.

La prise en charge de l'aspect financier après le transfert des militaires vers le cadre administratif et logistique de la police locale relève de la compétence du ministre de l'Intérieur. C'est donc à lui que revient l'initiative. Je suis conscient du problème et j'ai répété à maintes reprises que la Défense était disposée à négocier à ce sujet avec les parties concernées.

M. Wouter Beke (CD&V). – *Les ministres Flahaut et Dewael ne semblent pas être d'accord sur la réglementation. Lors de l'examen du projet, le CD&V avait déjà souligné qu'il y aurait des complications et que les ministres concernés feraient bien de trouver un arrangement correct avant d'inciter les communes à collaborer.*

Beaucoup de zones de police ont constaté que cet arrangement ne répondait pas à leurs attentes. Le ministre Flahaut déclare à présent que la solution doit venir du ministre Dewael. Je lui soumettrai donc cette question.

J'espère que le projet pilote portera ses fruits car l'idée en soi était bonne. Il s'agit du respect dû aux 252 militaires susceptibles d'être détachés.

M. le président. – Nous poursuivrons nos travaux cet après-midi à 15 h 00.

(La séance est levée à 12 h 40.)

Excusés

Mme Hermans, pour raison de santé, Mmes Defraigne et Nyssens, MM. Chevalier et Van den Brande, à l'étranger, MM. Brotcorne, Destexhe et Wilmots, pour d'autres devoirs, demandent d'excuser leur absence à la présente séance.

– **Pris pour information.**

antwoord van minister Flahaut.

Momenteel zijn er inderdaad 68 militairen gedetacheerd naar politiezones. In afwachting van meer duidelijkheid over de financiële implicaties van het project, hebben 11 politiezones hun kandidatuur tijdelijk opgeschort.

Het ten laste nemen van het financiële aspect na overplaatsing van de militairen naar het administratieve en logistieke kader van de lokale politie, is een materie die tot het bevoegdheidsdomein behoort van de minister van Binnenlandse Zaken. Het initiatief dient dus van hem uit te gaan. Ik ben mij terdege bewust van het probleem en heb reeds meermaals te kennen gegeven dat Defensie bereid is hierover met de betrokken partijen te onderhandelen.

De heer Wouter Beke (CD&V). – Blijkbaar zijn de ministers Flahaut en Dewael het niet eens over de regeling. Bij de bespreking van het voorstel had CD&V er reeds op gewezen dat het met haken en ogen aan elkaar hangt en dat de betrokken ministers beter eerst een behoorlijke regeling zouden uitwerken alvorens de gemeenten aan te sporen tot medewerking.

Veel politiezones zijn tot de vaststelling gekomen dat de regeling niet de oplossing biedt waarop ze zaten te wachten. Minister Flahaut stelt nu in zijn antwoord dat minister Dewael het probleem moet oplossen. Ik zal de vraag dan ook aan de minister van Binnenlandse Zaken voorleggen.

Ik hoop dat het proefproject alsnog vruchten afwerpt want de doelstelling op zich was goed. Uiteindelijk gaat het erom respect te tonen voor de 252 militairen die zouden worden gedetacheerd.

De voorzitter. – We zetten onze werkzaamheden voort vanmiddag om 15.00 uur.

(De vergadering wordt gesloten om 12.40 uur.)

Berichten van verhindering

Afwezig met bericht van verhindering: mevrouw Hermans, om gezondheidsredenen, de dames Defraigne en Nyssens, de heren Chevalier en Van den Brande, in het buitenland, de heren Brotcorne, Destexhe en Wilmots, wegens andere plichten.

– **Voor kennisgeving aangenomen.**